

T-4

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10 i 3/23), na prijedlog Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 12. sjednici, održanoj dana 19.01.2024. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prihvata se Informacija o stanju u oblasti zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona.

II.

Informacija iz tačke I. ovog zaključka upućuje se u dalju skupštinsku proceduru.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02- 50- 1424 /24
Datum, 19.01.2024. godine
Zenica

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice,
 1x Stručna služba Skupštine,
1x a/a.

PREMIJER

Nesir Pivić

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovina
ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON
MINISTARSTVO ZA RAD,
SOCIJALNU POLITIKU I IZBJEGLICE

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
ZENICA - DOBOJ CANTON
MINISTRY OF LABOR, SOCIAL AFFAIRS,
THE DISPLACED & REFUGES

INFORMACIJA
o stanju u stanju u oblasti zapošljavanja
na području Zeničko-dobojskog kantona

Zenica, januar 2024. godine

1. UVOD

Godišnjim planom rada Ministarstva za 2023. godinu predviđena je izrada dokumenta **“Informacija o stanju u oblasti zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona“**.

Pri izradi Informacije korišteni su podaci Federalnog zavoda za statistiku, Federalnog zavoda za programiranje razvoja, Federalnog zavoda za zapošljavanje, Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona, kao i podaci dostavljeni od strane gradova/općina sa područja kantona.

U Informaciji su obrađeni podaci o zaposlenosti i nezaposlenosti za period 2021-2023. godina i dati podaci koji ilustriraju stanje u oblasti zapošljavanja na području Kantona. Za 2023. godinu, obrađeni su podaci zaključno sa mjesecom oktobrom.

Na području Zeničko-dobojskog kantona prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, sa 30.06.2022. godine, ukupan broj stanovnika je 352.114 od čega je 53.450 starosti od 0-14 godina, 242.860 od 15-64 godine i 55.804 starijih od 65 godina, dok je prema konačnim rezultatima popisa stanovništva provedenog 2013. godine, koji su objavljeni 01.07.2016. godine od strane Federalnog zavoda za statistiku, broj stanovništva na području Zeničko-dobojskog kantona 364.433. Broj stanovnika na području Zeničko-dobojskog kantona se od posljednjeg popisa do sredine 2022. godine smanjio za 12.319, najviše u kategoriji osoba od 15-64 godine, dok je jedino u kategoriji osoba iznad 65 godina taj broj porastao.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku prosječan broj zaposlenih za 2022. godinu je bio 82.740 osoba, a najveći broj u prerađivačkoj industriji 26.788 osoba, trgovini na veliko i malo 12.457, te obrazovanju 7.269 osoba. Prosječna neto plaća u 2022. godini je bila 962 KM.

Najveće prosječne plaće su bile u proizvodnji i snadbijevanu električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija - 1.729 KM, djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite – 1.450 KM, finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja 1.400 KM, te javna uprava i odbrana 1.387 KM.

Najveće prosječne plaće su bile u Kaknju - 1.216 KM, Varešu – 1.146 KM, Gradu Zenica – 1.084 KM, te Brezi – 1.071 KM. U 2022. godini, prosječna neto plaća na području Zeničko-dobojskog kantona je imala najveći rast unazad 5 godina.

Zaključno sa decembrom 2022. godine na području Kantona evidentirano je 52.056 osoba koje traže posao od čega je 31.388 žena.

2. STRUKTURA TRŽIŠTA RADA I ZAPOSLENOST

U Zeničko-dobojskom kantonu i dalje je izražen problem nezaposlenosti i niskog životnog standarda što usložnjava ekonomsko-socijalni status građana. Ukupno stanje i mogućnosti zapošljavanja u Zeničko-dobojskom kantonu su u direktnoj vezi sa ukupnim političkim, ekonomskim i socijalnim prilikama u Bosni i Hercegovini.

Složenost situacije na tržištu rada definirana je strukturom nezaposlenih osoba s obzirom da su na evidenciji nezaposlenih uglavnom osobe koje se teže zapošljavaju, kao što su dugoročno nezaposlene osobe, osobe bez kvalifikacije ili radnog iskustva i slično.

1 – Zaposlenost i plaće

Očuvanje postojećih radnih mjesta i stvaranje ambijenta za nova zapošljavanja, posebno zapošljavanja mladih osoba, te prekvalifikacije, dokvalifikacije i stručno osposobljavanje nezaposlenih i dalje su jedan od strateških ciljeva Ministarstva.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku prema pregledu zaposlenosti po kantonima FBiH u 2022. godini je najviši broj zaposlenih lica registriran u Sarajevskom (156.488 ili 29,2%),

Tuzlanskom (101.192 ili 18,9%) i Zeničko-dobojskom kantonu (82.740 ili 15,4%), dok je najmanji broj zaposlenih zabilježen u Posavskom kantonu sa svega 6.459 ili 1,2%, u odnosu na ukupan broj zaposlenih u FBiH. Kada je u pitanju broj zaposlenih žena u FBiH u 2022. g., gledano po kantonima, najviše zaposlenih žena je zabilježeno u Sarajevskom kantonu 13,7%, Tuzlanskom 7,5% i Zeničko-dobojskom 6,5%, dok je najniži udio zaposlenih žena u Posavskom 0,5%.

Prema istom izvoru, radno sposobno stanovništvo u Zeničko-dobojskom kantonu u 2022. godini broji 242.860 stanovnika (osobe od 15-64 godine). Radnu snagu ili ekonomski aktivno stanovništvo u ovom periodu (zaposleni i nezaposleni na evidenciji Službe za zapošljavanje) činilo je 133.329 osoba. Stopa aktivnosti iznosi 54,89%. Stopa aktivnosti stanovništva je za 0,7% veća u odnosu na 2021. godinu, međutim, i broj radno sposobnog i aktivnog stanovništva je manji u odnosu na 2021. godinu.

Najveći postotak broja zaposlenih u radno sposobnom stanovništvu je u općini Doboj-Jug 55% te je veći za 1% u odnosu na 2021. godinu, zatim u Tešnju 45% i Usori 44%, dok je najmanji u Zavidovićima 20% te Kaknju, Maglaju i Žepču sa po 27%. Na nivou Kantona taj postotak iznosi 34% iako posljednjih godina broj zaposlenih na nivou Kantona premašuje broj nezaposlenih.

Tabela 2.1. Index prosječnog broja zaposlenih u odnosu na radno sposobno stanovništvo u 2022. godini (izvor: Federalni zavod za statistiku)

Grad/općina	Radno sposobno stanovništvo na dan 30.06.2022.	Prosječan broj zaposlenih 2022.godina	Index
Breza	8.951	2.775	31%
Doboj-Jug	2.868	1.565	55%
Zenica	73.126	27.307	37%
Kakanj	25.230	6.777	27%
Maglaj	15.481	4.245	27%
Olovo	5.838	1.929	33%
Tešanj	30.731	13.900	45%
Usora	4.606	2.048	44%
Vareš	4.755	1.317	28%
Visoko	26.042	10.511	40%
Zavidovići	24.052	4.725	20%
Žepče	21.180	5.641	27%
Kanton	242.860	82.740	34%

Grafikon 2.1. Prosječan broj zaposlenih u odnosu na radno sposobno stanovništvo

U 2022. godini u FBiH ostvaren je prosječan broj od 535.665 zaposlenih osoba, što je u odnosu na isti period prethodne godine više za 1,95% ili 10.268 zaposlenih osoba, te je dostignut nivo zaposlenosti prije pandemije Covid-19 koji se ogledao kroz 531.483 zaposlene osobe u 2019. godini. U Zeničko-dobojskom kantonu u 2022. godini broj zaposlenih iznosio je 82.740 što je u odnosu na prethodnu godinu više za 562 osobe ili 0,68%. Broj zaposlenih Zeničko-dobojskog kantona učestvuje u ukupnom broju zaposlenih u FBiH sa 15,64%. Trend povećanja broja zaposlenih se postepeno vraća na nivo 2019. godine, budući da je u 2020. godina došlo do pada broja zaposlenih zbog pandemije koronavirusa Covid-19.

Tržište rada na području Zeničko-dobojskog kantona je podložno stalnim promjenama, te je bitno zadržati pozitivan trend u odnosu na broj novoprijavljenih i brisanih osoba na evidenciji nezaposlenih.

Obzirom na broj stanovnika, te da je broj osoba koje završavaju srednje i visokoškolsko obrazovanje na području Kantona veliki, i dalje zabrinjava činjenica da je od 16.699 novoprijavljenih osoba na evidenciju, njih 11.738 kojima je prestao radni odnos i koje su evidentirane na spisak nezaposlenih do oktobra 2023. godine. Nasuprot tome, broj brisanih sa evidencije nezaposlenih je 20.171 osoba, od čega je zbog zaposlenja brisano 15.147 osoba zaključno sa oktobrom 2023. godine.

Tabela 2.2. Broj novoprijavljenih i odjavljenih osoba sa evidencije do kraja oktobra 2023. godine

2023. godina	Novoprijavljeni na evidenciju	Prijavljeni po prestanku radnog odnosa	Brisani sa evidencije	Brisani zbog zaposlenja	Ukupan broj nezaposlenih
Januar	1.735	1.330	1.981	1.584	52.225
Februar	1.414	1.086	1.868	1.454	51.937
Mart	1.570	1.196	2.318	1.704	51.384
April	289	175	395	322	31.321
Maj	1.510	1.194	2.242	1.685	49.839
Juni	2.244	1.164	2.205	1.713	49.992
Juli	2.009	1.272	1.901	1.446	50.264
Avgust	2.146	1.634	2.137	1.552	50.445
Septembar	1.775	1.247	2.730	2.066	49.537
Oktobar	2.007	1.440	2.394	1.621	49.267
UKUPNO	16.699	11.738	20.171	15.147	

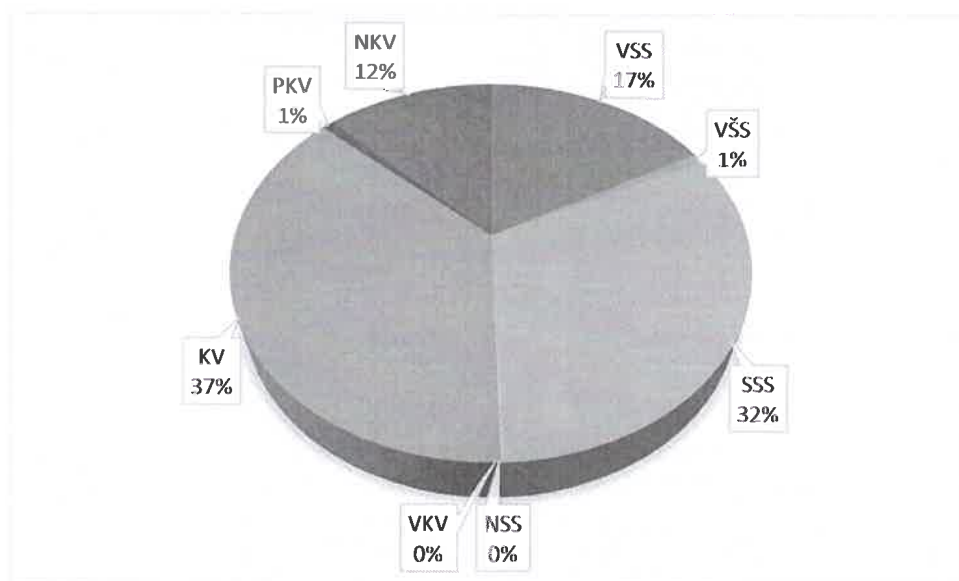
Najveći broj novoprijavljenih osoba zbog prestanka radnog odnosa u 2023. godini je u avgustu mjesecu, 1.634 osobe, dok je najveći broj brisanih zbog zaposlenja u septembru 2.066 osoba te junu 1.713 osoba.

Kada posmatramo kvalifikacionu strukturu zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona, do oktobra 2022. godine, najviše je zaposleno kvalifikovanih osoba (KV), ukupno 7.256, te osoba sa srednjom stručnom spremom, njih 6.246. Potom slijede osobe sa visokom stručnom spremom, ukupno 3.285, od čega ih je najviše zaposleno u septembru mjesecu (968 osoba) kao rezultat mjera sufinansiranja zapošljavanja koje su ponovo pokrenute stabilizovanjem stanja na tržištu rada i zaključivanja ugovora o radu u području obrazovanja. Ono što se može istaknuti kao pozitivan trend jeste sve veći broj NKV osoba koje se zapošljavaju, s obzirom na činjenicu da spadaju u kategoriju teže zapošljivih osoba.

Tabela 2.3. Broj brisanih sa evidencije zbog zaposlenja u 2023. godini - po stručnoj spremi

BROJ ZAPOSLENIH SA EVIDENCIJE											
STRUČNA SPREMA	01/2023	02/2023	03/2023	04/2023	05/2023	06/2023	07/2023	08/2023	09/2023	10/2023	UKUPNO
VSS	276	210	246	59	172	204	181	305	694	204	2.551
VŠS	5	11	17	2	6	16	21	16	33	5	132
SSS	549	430	528	94	558	558	533	493	519	531	4.793
NSS	1	3	2	0	2	2	2	1	2	1	16
VKV	6	1	6	0	6	2	1	6	9	1	38
KV	535	608	637	118	692	663	531	539	595	678	5.596
PKV	14	9	16	2	7	23	14	13	7	13	118
NKV	198	182	252	47	242	245	163	179	207	188	1.903
	1.584	1.454	1.704	322	1.685	1.713	1.446	1.552	2.066	1.621	15.147

Grafikon 2.2. Ukupan broj zaposlenih sa evidencije po stručnoj spremi u 2023. godini

Zeničko-dobojski kanton jedan je od tri najveća učesnika u ukupnoj privrednoj aktivnosti u Federaciji, ali taj podatak ne prati i visina prosječne plaće po kantonima, te nižu prosječnu neto plaću ima samo Srednjobosanski kanton (po zadnjim objavljenim podacima od strane Federalnog Zavoda za statistiku).

Tabela 2.4. Prosječna neto plaća po kantonima

Kanton	Prosječna neto plaća		Index
	2022	IX/2023	
Unsko - sanski	1.021	1.163	113,91%
Posavski	1.025	1.163	113,46%
Tuzlanski	1.022	1.155	113,01%
Zeničko - dobojski	962	1.079	112,16%
Bosansko - podrinjski	1.026	1.211	118,03%
Srednjobosanski	893	1.045	117,02%
Hercegovačko - neretvanski	1.198	1.331	111,10%
Zapadno - hercegovački	1.002	1.138	113,57%
Kanton Sarajevo	1.390	1.549	111,44%
Kanton 10	1.047	1.172	111,94%
Federacija BiH	1.114	1.260	113,11%

Prosječna plaća Kantona iznosi 85,63% prosječne plaće na nivou Federacije, a najveća prosječna plaća je u Kantonu Sarajevo i veća je za 43,55% od plaće u našem kantonu, odnosno za 470,00 KM. U 2023. godini se bilježi porast prosječne plaće na nivou Kantona, te je u septembru 2023. godine za 12,16% veća u odnosu na decembar 2022. godine, što je ispod prosjeka Federacije na čijem se nivou prosječna neto plaća povećala za 13,11 %.

Zeničko-dobojski kanton je nosilac razvoja privrede u Federaciji Bosne i Hercegovine s obzirom da su metalurgija i metaloprerađivačka, proizvodnja energije, rudarstvo, šumarstvo i drvoprerađivačka industrija, građevinarstvo i prehrambena industrija najrazvijenije industrijske grane. Skoro 80 % ukupnih privrednih aktivnosti u oblasti proizvodnje i izvoza čine velika i srednja preduzeća.

U prilog razvijenost prerađivačke industrije govori i sam podatak da je i u 2023. godini najveći broj zaposlenih, njih 26.788 bio upravo u ovoj djelatnosti, što čini 32,38% ukupnog broja zaposlenih na području Kantona.

Tabela 2.5. Prosječan broj zaposlenih po djelatnostima u 2022. godini

Oznaka	Djelatnost	Prosječan broj zaposlenih u 2022. godini	Udio u %
A	Poljoprivreda, lov i šumarstvo	2.144	2,59%
B	Vađenje ruda i kamena	3.766	4,55%
C	Prerađivačka industrija	26.788	32,38%
D	Proiz.snbđ./opskrba elekt.energ, gasom/plinom, parom i klimatizacija	1.282	1,55%
E	Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	1.189	1,44%
F	Građevinarstvo	4.009	4,85%
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravak motonih vozila i motocikla	12.457	15,06%
H	Prijevoz i skladištenje	3.787	4,58%
I	Djelatnosti pružanja smještaja te priprema i usluživanje hrane (hotelijsko ugostiteljstvo)	3.413	4,12%
J	Informacije i komunikacije	786	0,95%
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	975	1,18%
L	Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne djelatnosti	274	0,33%
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	1.909	2,31%
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.154	1,39%
O	Javna uprava i odbrana/obrana; obavezno socijalno osiguranje	4.353	5,26%
P	Obrazovanje	7.269	8,79%
Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	4.811	5,81%
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	1.113	1,35%
S	Ostale uslužne djelatnosti	1.261	1,52%
	UKUPNO	82.740	100

27

II - Podaci o indexu starenja na području Kantona sa osvrtom na prosječne penzije i broj upisanih učenika u osnovne i srednje škole

Ukupan broj stanovnika u Zeničko - dobojskom kantonu, prema procjenama Federalnog zavoda za statistiku, sredinom 2022. godine iznosio je 352.114, što čini 16,3% ukupnog broja stanovnika u FBiH. Od tog broja 177.312 ili 50,4% je žena. Broj stanovnika u Zeničko - dobojskom kantonu manji je za 2.171 ili 0,6% u odnosu na 2021. godini. U periodu 2018.-2022. godine broj stanovnika je prosječno godišnje opadao za 0,5%.

Od ukupnog broja stanovnika u 2022. godini, populacija 0-14 godina čini 15,2%, radno sposobna populacija 15-64 čini 69,0%, dok populacija starija od 65 godina čini 15,8% broja stanovnika kantona. U posmatranom periodu 2018.-2022. godine populacija djece od 0-14 se prosječno godišnje smanjivala za 1,2%.

Broj učenika upisanih u osnovne škole na području Kantona u školskoj 2022/2023. godini je iznosio 30.901, što je za 2.051 učenika manje u odnosu na školsku 2018/2019. godinu, a broj učenika upisanih u srednje škole u školskoj 2022/2023. godini je iznosio 11.875, što je za 1.683 učenika manje u odnosu na školsku 2018/2019. godinu.

Indeks starenja stanovništva u Zeničko - dobojskom kantonu u 2022. godine iznosio je 113, što ukazuje na to da je populacija ušla u fazu intenzivnog starenja koja se odražava u rastućem udjelu starijih osoba zajedno sa padom udjela radno sposobnog stanovništva.

Stopa nataliteta u Zeničko - dobojskom kantonu u 2022. godine iznosila je 8,6‰, a stopa opšteg mortaliteta 10,6‰. U 2022. godini broj živorođenih je i dalje manji od broja umrlih po kantonima.

Prirodni priraštaj u Zeničko - dobojskom kantonu i dalje ima negativan trend i u 2022. godini, iznosio je -600. Stopa prirodnog priraštaja iznosila je -2,0‰ i nešto je viša u odnosu na prethodnu godinu kada je iznosila -5,0‰. Vitalni indeks koji predstavlja odnos živorođenih i umrlih na 100 stanovnika iznosio je 81,5%.

Broj penzionera u Zeničko - dobojskom kantonu na kraju decembra 2022. godine iznosio je 62.134 ili 14,3% ukupnog broja penzionera u FBiH. Broj penzionera u Zeničko - dobojskom kantonu se smanjio za 265 ili 0,4% u odnosu na prethodnu godinu i čini 17,6% ukupnog stanovništva kantona. U periodu 2018.-2022. godine broj penzionera se prosječno godišnje smanjivao za 0,3%.

Broj zaposlenih na jednog penzionera u Zeničko - dobojskom kantonu na kraju 2022. godine iznosi 1,3 i povećao se u odnosu na prethodnu godinu za 1,1%.

Prosječna isplaćena penzija u Zeničko - dobojskom kantonu na kraju 2022. godine iznosila je 516 KM što je više za 14,1% u odnosu na prethodnu godinu. Prosječna penzija Zeničko - dobojskog kantona čini 106,9% prosjeka FBiH. U periodu 2018.-2022. godine isplaćena penzija se prosječno godišnje povećavala za 5,6%. Broj korisnika starosne penzije u Zeničko - dobojskom kantonu na kraju 2022. godine iznosio je 36.214 i povećao se za 1,0% dok je broj invalidskih penzija iznosio 11.297 i manji je za 4,0%, kao i broj obiteljskih penzija koji je iznosio 18.299 i manji je za 1,2% u odnosu na prethodnu godinu.

III – Učešće kantona u prikupljanju javnih prihoda i vanjskotrgovinskom poslovanju

Podaci o prikupljenim prihodima

U Zeničko - dobojskom kantonu u 2022. godini prikupljeni su porezi na dohotke fizičkih lica u iznosu od 80 miliona KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 33,33%.

Porezi na dohotke fizičkih lica po glavi stanovnika (prisutni broj stanovnika) u Zeničko dobojskom kantonu iznose 227 KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 22,7% i što je 76,7% u odnosu na prosjek FBiH.

Broj registrovanih poslovnih subjekata

Prema statističkim podacima ukupan broj poslovnih subjekata u FBiH na dan 31.12.2022. godine iznosi 120.307, što je više za 2,7 % u odnosu na prethodnu godinu.

Ukupan broj poslovnih subjekata u ZDK iznosi 15.466 i viši je za 490 ili 3,3% u odnosu na prethodnu godinu. Broj poslovnih subjekata u ZDK učestvuje u ukupnom broju poslovnih subjekata u Federaciji BiH sa 12,8%.

Gledano po kantonima FBiH najveći ukupan broj poslovnih subjekata na kraju 2022. godine registrovan je u Kantonu Sarajevo sa učešćem od 29,1%, Tuzlanskom kantonu 17,8% i Zeničko-dobojskom 12,9%, dok je najmanje učešće registrovano u Bosansko-podrinjskom kantonu sa svega 0,9% u ukupnom broju poslovnih subjekata u FBiH.

Registrovan broj pravnih lica u FBiH na dan 31.12.2022. godine iznosi 65.658, što je više za 2,6% u odnosu na prethodnu godinu, dok u ZDK broj registrovanih pravnih lica iznosi 6.960, što je za 152 više u odnosu na 2021. godinu.

Broj registrovanih fizičkih lica – obrtnika u FBiH, sa stanjem na dan 31.12.2022. godini iznosi 54.649 što je više za 2,7% u odnosu na 2021. godinu, dok u ZDK broj registrovanih obrtnika iznosi 8.506 što je za 338 više u odnosu na 2021. godinu. Broj registrovanih fizičkih lica-obrtnika u ZDK učestvuje u ukupnom broju registrovanih fizičkih lica - obrtnika u Federaciji BiH sa 15,6%.

Pokrivenost uvoza izvozom

U 2022. godini u Federaciji BiH ostvaren je izvoz u ukupnom iznosu od 12.107.000.000 KM što je za 26,5% više u odnosu na izvoz u 2021. godini. Vanjskotrgovinska razmjena posmatrana po kantonima FBiH u 2022. g. pokazuje da je najveće učešće u izvozu FBiH imao Tuzlanski kanton sa 22,6%, Zeničko-dobojski sa 19,0% i Kanton Sarajevo sa 16,4%, dok je najmanje učešće imao Kanton 10 sa 1,0%.

U ZDK izvoz iznosi 2.303.000.000. KM što je za 45,2% više u odnosu na prethodnu godinu. Izvoz ZDK-a učestvuje u ukupnom izvozu FBiH sa 20,9%.

U 2022. godini u Federaciji BiH ostvaren je uvoz u ukupnom iznosu od 20.395.000.000 KM što je za 34,8% više u odnosu na 2021. godinu. Najveće učešće u uvozu Federacije BiH u 2022. g. i dalje imaju Kanton Sarajevo sa 34,4%, Tuzlanski kanton sa 15,0% i Zeničko-dobojski kanton sa 12,7%, dok najmanje učešće ima Kanton 10 sa svega 0,6%. U ZDK uvoz iznosi 2.592.000.000 KM što je za 32,1% više u odnosu na prethodnu godinu.

Trgovinski deficit Federacije BiH u 2021. godini ostvaren je u iznosu od 8.289.000.000 KM i bilježi povećanje za 49,1%, dok se u Zeničko – dobojskom kantonu ove godine bilježi najveće povećanje trgovinskog deficita, s obzirom da je prošle godine bilježio suficit u iznosu od 123 mil. KM.

Procenat pokrivenosti uvoza izvozom u 2021. godini u FBiH iznosi 59,4%, a u ZDK 88,8%.

3. NEZAPOSLENOST NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

Federacija Bosne i Hercegovine je kontinuirano bilježila smanjenje broja nezaposlenih, ali i kontinuiran porast broja zaposlenih do 2020. godine, kada dolazi do povećanja broja nezaposlenih uzrokovanog pandemijom koronavirusa COVID-19. To je ujedno i dokaz da je tržište rada izrazito podložno cikličnim kretanjima na ekonomskom tržištu, ali i stanjima prirodne nesreće. Na Evropskom tržištu rada je takode nivo nezaposlenosti porastao, potrošnja stanovništva je u padu, što se direktno odražava i na Bosnu i Hercegovinu koja raspolaže sa znatno manje sredstava koja može preusmjeriti na oporavak privrede.

U toku 2022. i 2023. godine postepeno se stabilizirala situacija, te se ponovo smanjuje broj nezaposlenih, kako na nivou Federacije BiH, tako i na nivou kantona.

Komparacijom broja nezaposlenih po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine, za period 2019. godina do 10/2023. godine, evidentno je da je razlika nezaposlenih u oktobru 2023. godine u odnosu na 2019. godinu u Tuzlanskom kantonu najveća, odnosno da je broj nezaposlenih za 10.352 manji u oktobru 2023.godine od broja nezaposlenih u decembru 2019. godine. Najveći broj nezaposlenih u posmatranom periodu ima također Tuzlanski kanton, a slijede ga Kanton Sarajevo i Zeničko-dobojski kanton.

Isti trend smanjenja broja nezaposlenih imaju svi kantoni. Na nivou Federacije BiH pad nezaposlenosti za posmatrani period je 41.663, te je u oktobru 2023. godine za 13% manje nego u 2019. Procenat smanjenja broja nezaposlenih Zeničko-dobojskog kantona u oktobru 2023. godine je 12% u odnosu na 2019. godinu.

U Zeničko-dobojskom kantonu, kao i u čitavoj Federaciji BiH još uvijek je izražen problem visoke nezaposlenosti. Mogućnost zapošljavanja je u direktnoj vezi sa ukupnim političkim, ekonomskim i socijalnim prilikama u Bosni i Hercegovini. S ciljem iznalaženja adekvatnih rješenja na svim nivoima vlasti potrebne su sveobuhvatne analize i donošenje niza konkretnih mjera.

Tabela 3.1. Komparacija nezaposlenosti po kantonima u FBiH

Kanton	2019.	2020.	2021.	2022.	10/2023	2023/2019	% 2023/2019
Kanton Sarajevo	59.570	63.496	57.965	55.380	51.782	-7.788	-13%
Hercegovačko-neretvanski	29.221	31.807	29.811	27.420	25.369	-3.852	-13%
Tuzlanski	75.461	76.878	70.301	68.894	65.109	-10.352	-14%
Srednjobosanski	33.303	34.685	32.506	31.018	30.072	-3.231	-10%
Zeničko-dobojski	55.674	56.159	52.365	52.147	49.267	-6.407	-12%
Zapadnohercegovački	10.549	11.268	10.854	10.671	10.303	-246	-2%
Bosansko-podrinjski	3.095	3.331	3.159	2.966	2.791	-304	-10%
Posavski	4.093	4.253	3.998	3.893	3.769	-324	-8%
Kanton 10	6.766	6.385	6.132	5.754	5.562	-1.204	-18%
Unsko-sanski	35.838	34.982	32.626	29.458	27.883	-7.955	-22%
Federacija BiH	313.570	323.244	299.717	287.601	271.907	-41.663	-13%

Fluktuacija radne snage i broja nezaposlenih na području Zeničko-dobojskog kantona

Tabela 3.2. Broj zaposlenih osoba u inostranstvu sa evidencije Službe

Mjesec/godina	Broj zaposlenih osoba u inostranstvu sa evidencije Službe
1/23	85
2/23	80
3/23	139
4/23	115
5/23	157
6/23	117
7/23	88
8/23	89
9/23	71
10/23	70
Ukupno	1011

U posljednjem periodu evidentan je trend na iseljavanju radno sposobnog stanovništva. U 2023. godini, do kraja oktobra mjeseca, je sa područja Zeničko-dobojskog kantona u inostranstvu zaposleno 1.011 osoba sa evidencije nezaposlenih.

Ovaj podatak se se odnosi na lica koja su prije zaposlenja u inostranstvu bila na evidenciji za zapošljavanje. Tačan broj stvarno iseljenih se ne može utvrditi s obzirom da postoji i određen broj lica koja odlaze iz radnog odnosa, odnosno lica koja nisu bila na evidenciji Službe, kao i porodice osoba koje su zaposlene u inostranstvu, a nisu otišle posredovanjem radne vize.

S druge strane, u 2023. godini, do kraja oktobra, na području Zeničko-dobojskog kantona je izdato 384 radnih dozvola stranim državljanima.

Tabela 3.3. Fluktuacija radne snage u 2022. godini

Mjesec/ godina	Novoprijavljena lica koja traže posao	Broj lica brisanih iz evidencije	Fluktuacija
01/2023	1.735	1.981	-246
02/2023	1.414	1.868	-454
03/2023	1.570	2.318	-748
04/2023	289	395	-106
05/2023	1.510	2.242	-732
06/2023	2.244	2.205	39
07/2023	2.009	1.901	108
08/2023	2.146	2.137	9
09/2023	1.775	2.730	-955
10/2023	2.007	2.394	-387
Ukupno	16.699	20.171	-3.472

U 2023. godini prema podacima Službe, u Zeničko-dobojskom kantonu ukupno je novoprijavljeno 16.699 lica, dok je broj brisanih lica sa evidencije 20.171. Trend pada nezaposlenosti, odnosno većeg broja brisanih lica sa evidencije je prisutan kroz sve mjesece, osim juna, jula i avgusta kada je bio veći broj novoprijavljenih na evidenciju od broja brisanih lica sa evidencije. Od ukupnog broja brisanih lica sa evidencije njih 15.147, odnosno 75,09 %, je stupilo u radni odnos, dok su ostali brisani po drugim osnovama.

U 2023. godini ukupno su na evidenciju nezaposlenih prijavljene 12.423 osobe po prestanku radnog odnosa ili 67,53% .

2023. godina	Novoprijavljeni na evidenciju	Prijavljeni po prestanku radnog odnosa	Brisani sa evidencije	Brisani zbog zaposlenja	Ukupan broj nezaposlenih
Januar	1.735	1.330	1.981	1.584	52.225
Februar	1.414	1.086	1.868	1.454	51.937
Mart	1.570	1.196	2.318	1.704	51.384
April	289	175	395	322	31.321
Maj	1.510	1.194	2.242	1.685	49.839
Juni	2.244	1.164	2.205	1.713	49.992
Juli	2.009	1.272	1.901	1.446	50.264
Avgust	2.146	1.634	2.137	1.552	50.445
Septembar	1.775	1.247	2.730	2.066	49.537
Oktobar	2.007	1.440	2.394	1.621	49.267
UKUPNO	16.699	11.738	20.171	15.147	

Posmatrajući period 2020.-2023. godina može se zaključiti da je stopa nezaposlenosti u odnosu na radno aktivno stanovništvo u ranijim periodima bila u konstantnom opadanju. Iz tabele 3.4., prema dostavljenim podacima od strane JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona je vidljivo da u 2023. godini nije bilo većih oscilacija u broju zaposlenih.

Napomena: Broj zaposlenih u ovoj tabeli 3.4. je prema podacima Porezne uprave, odnosno prema prebivalištu zaposlene osobe, dok je u prethodnim tabelama korišten podatak Federalnog zavoda za statistiku, te se isti odnosi na broj zaposlenih po sjedištu poslodavca.

Tabela 3.4.: Pregled zaposlenosti i nezaposlenosti

Mjesec	Zaposleni	Nezaposleni	Radno aktivno stanovništvo	% nezaposlenosti u radno aktivnom stanovništvu
12/2020.	85.766	56.159	141.925	39,57%
12/2021.	86.527	52.365	138.892	37,70%
12/2022.	87.027	52.079	139.106	37,44%
01/2023	86.821	52.225	139.046	37,56%
02/2023	86.813	51.937	138.750	37,43%
03/2023	86.658	51.384	138.042	37,22%
04/2023	87.151	51.321	138.472	37,06%
05/2023	87.155	49.839	136.994	36,38%
06/2023	87.536	49.992	137.528	36,35%
07/2023	87.651	50.264	137.915	36,45%
08/2023	86.721	50.445	137.166	36,78%
09/2023	87.640	49.537	137.177	36,11%
10/2023	87.828	49.267	137.095	35,94%

U novembru 2023. godine na području Zeničko-dobojskog kantona na evidenciji nezaposlenih najveći broj je kvalifikovane radne snage i to 34.387, dok je nekvalifikovanih 14.880. S obzirom da nekvalifikovana radna snaga ulazi u teško zapošljivu skupinu, Vlada Zeničko-dobojskog kantona podržava projekte prekvalifikacije, dokvalifikacije i stručnog osposobljavanja, te je oformljeno i Vijeće za obrazovanje odraslih s ciljem poduzimanja koraka ka izradi sistemskih rješenja za obrazovanje i prekvalifikaciju osoba iz teško zapošljivih skupina, a u skladu sa stvarnim potrebama na tržištu rada.

Tabela 3.5. Kvalifikaciona struktura nezaposlenih po općinama – oktobar 2023. godine

	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV	UKUPNO
Breza	85	4	492	3	0	460	25	324	1.393
Doboj-Jug	18	0	158	0	0	230	7	207	620
Kakanj	348	27	1.243	1	16	1.985	111	1.551	5.282
Maglaj	118	5	552	0	4	986	92	1.322	3.079
Olovo	55	8	368	0	0	321	8	420	1.180
Tešanj	223	21	1.114	5	16	2.020	119	1.775	5.293
Usora	19	1	106	0	0	239	8	200	573
Vareš	25	3	203	3	1	230	8	201	674
Visoko	381	31	1.361	1	10	2.243	30	1.600	5.657
Zavidovići	232	14	1.320	0	8	2.021	88	1.579	5.262
Zenica	1.082	75	4.648	59	71	5.769	444	4.499	16.647
Žepče	125	8	858	0	6	1.283	125	1.202	3.607
	2.711	197	12.423	72	132	17.787	1.065	14.880	49.267

Ministarstvo u saradnji sa Privrednom komorom Zeničko-dobojskog kantona, kontinuirano od 2019. godine radi na realizaciji zajedničkih projekata po osnovu Memoranduma o saradnji - Sinergijom do lakšeg zapošljavanja u Zeničko-dobojskom kantonu, koji za cilj imaju sufinansiranje programa obuke i zapošljavanja nezaposlenih osoba kroz prekvalifikacije, dokvalifikacije i stručna osposobljavanja za potrebe poznatih poslodavaca.

Kada se govori o teritorijalnoj nezaposlenosti, najveći broj registrovane nezaposlenosti je na području grada Zenice, gdje je od 16.647 osoba, najviše nezaposlenih sa KV stručnom spremom 5.769 osoba, 4.648 osoba je sa srednjom stručnom spremom i NKV i 4.499. Najmanji broj nezaposlenih je na području općine Usora, njih 573.

Tabela 3.6. Udio nezaposlenosti po stepenu stručne spreme – oktobar 2023. godine

Stepen stručnog obrazovanja	2021. godina		2022. godina		10.2023. godina	
	(stanje 31.12.)		(stanje 31.12.)			
	NO	% Udio	NO	% Udio	NO	% Udio
Doktori nauka (VSS-3)	4	0%	4	0%	2	0%
Magistri (VSS-2)	409	1%	403	1%	363	1%
Visoko stručno obrazovanje (VSS-1)	2.742	5%	2.532	5%	2.346	5%
Više stručno obrazovanje (VŠ-2)	5	0%	14	0%	15	0%
Više stručno obrazovanje (VŠ-1)	227	0%	201	0%	182	0%
Srednje stručno obrazovanje (SSS)	12.876	25%	13.022	25%	12.423	25%
Niže stručno obrazovanje (NSS)	87	0%	87	0%	72	0%
Visokokvalifikovani radnik (VKV)	203	0%	172	0%	132	0%
Kvalifikovani radnik (KV)	19.140	37%	19.082	37%	17.787	36%
Priučeni-polukvalifikovan radnik (PK)	1.263	2%	1.142	2%	1.065	2%
Nekvalifikovani radnik (NK)	15.409	29%	15.420	30%	14.880	30%
UKUPNO	52.365		52.079		49.267	

Posmatrajući 2021. godinu i oktobar 2023. godine udjeli kvalifikacionih struktura se nisu bitnije mijenjali, odnosno broj nezaposlenih po svim kvalifikacionim strukturama se smanjivao srazmjerno smanjenju ukupnog broja nezaposlenih. Osobe sa srednjom stručnom spremom su imale sporiji pad broja nezaposlenih u odnosu na ostale kvalifikacione skupine.

Tabela 3.7. Broj nezaposlenih osoba koji prvi put traže zaposlenje u 2023. godina

Mjesec	Ukupno	od toga žena	PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA							
			VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
Januar	13.466	9.658	831	21	3.150	19	4	3.838	300	5.303
Februar	13.294	9.576	816	19	3.076	18	4	3.770	299	5.292
Mart	12.964	9.372	782	19	2.954	17	3	3.656	296	5.237
April	12.736	9.239	726	19	2.878	16	2	3.594	293	5.208
Maj	12.393	9.034	709	16	2.751	15	2	3.473	284	5.143
Juni	12.917	9.252	676	16	3.171	15	2	3.647	286	5.104
Juli	13.100	9.336	700	18	3.256	15	2	3.747	284	5.078
Avgust	12.980	9.261	693	19	3.188	15	1	3.737	278	5.049
Septembar	12.795	9.108	673	18	3.117	14	1	3.700	273	4.999
Oktobar	12.616	9.018	722	18	3.028	13	1	3.601	267	4.966

Broj nezaposlenih koji prvi put traže zaposlenje u oktobru 2023. godine je bio 12.616 osoba od čega je 9.018 žena. Najbrojnije su osobe sa NKV strukom (4.966 osoba), KV (3.601 osoba) i završenom srednjom školom SSS (3.028 osoba). Zbog navedenog strateški cilj programa rada Ministarstva i u 2024. godini će biti usmjeren na aktivnosti kojima se stvara ambijent za zapošljavanje i samozapošljavanje mladih nezaposlenih osoba, a naročito na aktivnosti sufinansiranja prvog zapošljavanja i poticanju samozapošljavanja, koliko to bude finansijski dopustivo.

Tabela 3.8. Pregled nezaposlenih osoba, u odnosu na starosnu i spolnu strukturu

Godine starosti	Spol	2021. godina		2022. godina		10.2023. godina	
		NO	Index	NO	Index	NO	Index
od 15-19 god.	Svega	628	1%	1.631	3%	1703	3%
	Žena	275	1%	769	1%	825	2%
od 20-24 god.	Svega	6.387	12%	4.951	10%	4.259	9%
	Žena	3.716	12%	2.933	6%	2.633	5%
od 25-29 god.	Svega	3.991	8%	6.043	12%	5.686	12%
	Žena	2.670	9%	4.169	8%	4.057	8%
od 30-34 god.	Svega	3.216	6%	5.575	11%	4.838	10%
	Žena	2.265	7%	3.938	8%	3.515	7%
od 35-39 god.	Svega	5.561	11%	5.693	11%	5.381	11%
	Žena	3.919	12%	3.895	7%	3.795	8%
od 40-44 god.	Svega	5.705	11%	5.409	10%	5.178	11%
	Žena	3.798	12%	3.415	7%	3.330	7%
od 45-49 god.	Svega	5.488	10%	5.867	11%	5.492	11%
	Žena	3.382	11%	3.440	7%	3.295	7%
od 50-54 god.	Svega	6.041	12%	5.987	12%	5.851	12%
	Žena	3.492	11%	3.358	6%	3.331	7%
od 55-59 god.	Svega	6.316	12%	6.609	13%	6.348	13%
	Žena	3.438	11%	3.391	7%	3.342	7%
Preko 60 god.	Svega	9.032	17%	4.291	8%	4.531	9%
	Žena	4.413	14%	2.080	4%	2.285	5%
Ukupno	Svega	52.365	100%	52.056	100%	49.267	100%
	Žena	31.368	100%	31.388	100%	30.408	100%

U oktobru 2023. godine broj mladih nezaposlenih osoba u skupini od 15-34 godine starosti je 16.486 osoba ili 33,46% u odnosu na ukupan broj nezaposlenih u ovom periodu, te se u odnosu na isti period prethodne godine smanjio za oko 3,5%. Broj nezaposlenih žena u oktobru 2022. godine u odnosu na 2022. godinu smanjio se za 980.

Broj nezaposlenih žena u ukupnom broju nezaposlenih i dalje prelazi 50%, te je u narednom periodu potrebno da se veći fokus stavi na analizu razloga eventualne neaktivnosti žena na tržištu rada, te pronalaženju modaliteta kako da se smanji udio njihove nezaposlenosti.

Veliki broj nezaposlenih osoba je u dobnoj granici od 50-65 godina, njih 16.730 osoba, i spadaju u teže zapošljive kategorije. Zbog ovih podataka neophodno je pokrenuti nove projekte zapošljavanja teško zapošljivih kategorija.

Tabela br. 3.9. Pregled nezaposlenih osoba koje su novoprijavljene, brisane sa evidencija i zaposlene uz posredovanje službe ZE-DO kantona

Godina	Obilježje	Breza	Doboj-Jug	Kakanj	Maglaj	Olovo	Trešnj	Ušora	Vareš	Visoko	Zavidovići	Zenica	Žepče	UKUPNO
2021.	Novoprijavljene	658	282	2.301	1.183	449	2.606	128	370	2.507	2.011	7.417	1.320	21.232
	Brisane	781	327	2626	1.430	601	3103	178	461	2798	2.414	8.654	1.475	24.848
	Zaposlene	578	154	1.538	1023	37	2.165	121	314	1.820	1.617	5.690	898	15.955
	Ukupno NO Zdravstvena zaštita	1.516 1.215	639 495	5.688 4.201	3.566 2.475	1.249 1.093	5.300 4.230	558 378	831 674	6.080 5.220	5.679 4.512	17.360 15.054	3.899 3.295	52.365 42.842
2022.	Novoprijavljene	674	290	2.471	1.205	412	2.692	152	398	2.697	2.144	7.812	1.282	22.229
	Brisane	1580	290	3407	1.903	458	3922	147	560	3324	2.707	10.356	1.357	30.011
	Zaposlene	1359	196	2.672	1501	162	3.166	117	432	2.326	1.957	8.574	944	23.406
	Ukupno NO Zdravstvena zaštita	1.459 1.223	647 559	5.712 4.199	3.356 2.472	1.236 999	5.467 4.595	568 417	768 638	5.914 5.325	5.527 4.476	17.572 15.926	3.853 3.347	52.079 44.176
10.2023.	Novoprijavljene	537	228	1.872	913	293	2.143	134	241	2.015	1.550	5.746	1.027	16.699
	Brisane	579	250	2.242	1.206	339	2.345	126	332	2.478	1.707	7.360	1.207	20.171
	Zaposlene	433	193	1.505	914	261	1.788	81	254	1.797	1.245	5.793	883	15.147
	Ukupno NO Zdravstvena zaštita	1.393 1.180	620 544	5.282 3.983	3.079 2.293	1.180 973	5.293 4.584	573 436	674 573	5.657 5.086	5.262 4.283	16.647 15.359	3.607 3.142	49.267 42.436

Tabela 3.10. Pregled nezaposlenih osoba prema podacima Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona sa oktobrom 2020. godine

RB	Aplikacija - obilježje	Godina	UKUPNO	Zenica	Breza	Doboj-Jug	Kakanj	Maglaj	Olovo	Trešanj	Usora	Vares	Visoko	Zavidovići	Zepče
1	Ukupan broj lica koja traže zaposlenje	12/2021.	52.365	17.360	1.516	639	5.688	3.566	1.249	5.300	558	831	6.080	5.679	3.899
		12/2022.	52.079	17.572	1.459	647	5.712	3.356	1.236	5.467	568	768	5.914	5.527	3.853
		10/2023.	49.267	16.647	1.393	620	5.282	3.079	1.180	5.293	573	674	5.657	5.262	3.607
2	Demobilisana lica	12/2021.	6.988	1.928	170	118	413	592	159	1.048	152	165	844	765	634
		12/2022.	6.412	1.585	148	124	383	560	155	1.033	153	137	806	720	608
		10/2023.	6.022	1.509	144	120	344	512	150	966	156	116	760	688	557
3	Broj nezaposlenih - RVI	12/2021.	572	142	12	7	32	59	13	66	11	11	56	103	60
		12/2022.	527	132	11	8	28	57	13	62	10	8	46	96	56
		10/2023.	481	117	9	7	26	52	13	59	10	5	40	93	50
4	Broj evidentiranih nezaposlenih lica članova porodica poginulih boraca	12/2021.	483	153	11	1	73	5	11	20	7	1	89	68	44
		12/2022.	466	127	11	3	71	12	13	18	6	2	85	65	53
		10/2023.	412	113	8	3	57	10	12	17	7	1	72	63	49
5	Broj evidentiranih nezaposlenih lica ostalih invalida	12/2021.	879	328	24	9	96	92	3	77	7	19	65	74	85
		12/2022.	765	291	25	9	74	72	3	69	5	14	58	72	73
		10/2023.	754	286	25	8	59	69	2	75	6	14	64	76	70
6	Ostala nezaposlena lica	12/2021.	43.443	14.809	1.299	504	5.074	2.818	1.063	4.089	381	635	5.026	4.669	3.076
		12/2022.	43.909	15.437	1.264	503	5.156	2.655	1.052	4.285	394	607	4.919	4.574	3.063
		10/2023.	41.598	14.622	1.207	482	4.796	2.436	1.003	4.176	394	538	4.721	4.342	2.881

[Handwritten signature]

U tabelama 3.8., 3.9. i 3. 10. dat je presjek po određenim kategorijama nezaposlenih, te iz istih proizilazi da je neophodno zajedničko djelovanje svih institucija da se primjenom Zakona o obrazovanju odraslih u Zeničko-dobojskom kantonu u okviru brojnih zanimanja omogući obrazovanje, stručno osposobljavanje, dokvalifikacija, prekvalifikacija i specijalizacija, što će u konačnici poboljšati i strukturu nezaposlenih osoba u pogledu stručne spreme.

U tabeli br. 3.9. dat je pregled novoprijavljenih nezaposlenih osoba, brisanih osoba sa evidencije, te zaposlenih osoba, sa osvrtom na podatke o ostvarivanju zdravstvene zaštite službeno registrovanih nezaposlenih osoba.

U 2023. godini do oktobra mjeseca, broj brisanih iz evidencije nezaposlenih osoba u Zeničko-dobojskom kantonu je iznosio 20.171 od čega je brisano zbog zaposlenja 15.147. Najveći broj brisanih zbog zaposlenja je u Zenici 5.793 osoba i Visokom 1.797, a najmanji u Usori 81 osoba.

Učešće korisnika prava na zdravstveno osiguranje u ukupnom broju nezaposlenih osoba u 2022. godini je sa 86,13% (42.436 osoba).

Prema datim podacima uočava se veliki broj osoba koje ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu putem Službe za zapošljavanje iz čega je vidljivo da Služba za zapošljavanje veliki dio svojih resursa, kako materijalnih tako i ljudskih, koristi za regulisanje prava iz zdravstvenog osiguranja nezaposlenih osoba. Stoga je neophodno što hitnije donijeti propise kako bi se administriranje zdravstvene zaštite nezaposlenih osoba izmjestilo iz ovog resora, odnosno Služba svoje kapacitete usmjerila na vršenje osnovne djelatnosti, a to je posredovanje u zapošljavanju.

Kada je riječ o posebnim kategorijama nezaposlenih osoba, u periodu od 2021. godine do oktobra 2022. godine, evidentirano je smanjenje ukupnog broja nezaposlenih demobilisanih boraca, ratnih vojnih invalida i članova njihovih porodica. Ukupan broj demobilisanih boraca evidentiranih u Službi je za 615 osoba manji u oktobru 2023. godine u odnosu na decembar 2022. godine, broj RVI se smanjio za 91, broj evidentiranih nezaposlenih osoba članova porodica poginulih boraca u oktobru 2023. godine je 412 osoba, te je evidentirano smanjenje u odnosu na 2022. godinu.

Tabela 3.11. Nezaposlene osobe na evidenciji - najbrojnija zanimanja po stručnoj spreml za oktobar 2023. godine

VSS	Ukupno	Žena	VŠS	Ukupno	Žena
Pravnik	368	230	Ekonomista	56	25
Ekonomista	331	189	Pravnik	21	11
Mašinski inženjer	138	69	Učitelj predškolske djece	13	7
Medicinska sestra	78	35	Mašinski inženjer	9	4
Profesor engleskog jezika	77	38	Medicinska sestra	7	4
SSS	Ukupno	Žena	KV i VKV	Ukupno	Žena
Ekonomski tehničar	2207	1672	Prodavač	2892	2405
Maturant gimnazije	1633	1116	Frizer	1945	1469
Medicinska sestra	917	600	Bravar	1039	653
Mašinski tehničar	914	620	Kuhar	938	647
Tekstilni tehničar	485	283	Krojač	742	500

Najbrojnija zanimanja osoba koje se nalaze na evidenciji nezaposlenih osoba sa VSS i VŠS stručnom spremom i dalje prevladavaju pravnici i ekonomisti. Kod osoba sa SSS stručnom spremom najbrojniji su ekonomski tehničari i maturanti gimnazije, a kod osoba sa KV i VKV dominiraju prodavači.

Smanjenje broja nezaposlenih osoba koji su pripadnici ranjivih skupina je djelimično i rezultat programa zapošljavanja koju su sufinansirani od strane Vlade Zeničko-dobojskog kantona i Federalnog zavoda za zapošljavanje, posebno kada je riječ o boračkoj populaciji. Također, Federalni zavod za zapošljavanje kontinuirano sufinansira i ostale ranjive kategorije kao što su pripadnici romske populacije, dugoročno nezaposleni, programi sufinansiranja zapošljavanja žena i slično. Pored posebnih programa, i za sve ostale programe postoji prednost prilikom zapošljavanja pripadnika ranjivih kategorija.

4. AKTIVNOSTI USMJERENE NA SUZBIJANJU SIVE EKONOMIJE I RADA NA CRNO

Pojam „siva ekonomija“ kao široka ekonomska kategorija koja u sebe uključuje sve moguće pojavne oblike sivog tržišta, prije svega podrazumjeva zapošljavanje radne snage suprotno zakonu (rad na crno), neplaćanje poreza i doprinosa za zaposlene, izbjegavanje plaćanja poreza na promet i carina na kupljenu ili uvezenu robu, različite oblike nelojalne konkurencije, dodjeljivanje poslova i nabavku roba mimo zakonske procedure, neplaćanje kupljene robe u zakonskim rokovima i sl.

Sa stanovišta politike zapošljavanja, siva ekonomija ostavlja dugoročne posljedice na ekonomski i privredni razvoj regija i zemlje kao cjeline, ali i na radno sposobno stanovništvo koje se ne može legalno zaposliti. Posljedica toga je da ogromni kapital uložen u obrazovanje tog stanovništva propada, te se na indirektan način stvaraju socijalni slučajevi.

Vlada Zeničko-dobojskog kantona sufinansirala isplatu doprinosa za tri firme iz oblasti namjenske industrije sa područja Zeničko-dobojskog kantona (iz Zavidovića i Zenice). Radi se o ukupno 57 radnika koji su ostvarili uslove za penzionisanje, te su im stvoreni preduslovi za adekvatno socijalno zbrinjavanje. Takođe, izvršena je uplata doprinosa za četiri pojedinca, kojima je firma u kojoj su bili zaposleni likvidirana. Ukupna vrijednost socijalnog zbrinjavanja radnika firmi koje su otišle u stečaj, likvidaciju ili nisu u mogućnosti da raspoloživom imovinom izmire obaveze prema radnicima je 240.341,80 KM.

JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona po preuzimanju spiskova osoba zatečenih u radu „na crno“ od strane Kantonalne uprave za inspeksijske poslove radi na brisanju pomenutih osoba sa evidencije, ukoliko se nalaze na evidenciji nezaposlenih.

Period	2021. godina	2022. godina	10.2023. godine
Januar	10	3	15
Februar	15	21	48
Mart	32	39	39
April	14	21	75
Maj	14	41	76
Juni	17	35	13
Juli	6	48	25
Avgust	26	19	10
Septembar	11	38	47
Oktobar	33	31	13
Novembar	19	48	0
Decembar	13	36	0
UKUPNO	210	380	361

Handwritten signature

„Rad na crno“ i dalje ostaje objektivni problem, koji dovodi do pojave nelojalne konkurencije među poslodavcima, negativno utiče na prikupljanje sredstava u fondove, a ono što je takode bitno, jeste da zbog „rada na crno“ imamo i nerealne statističke podatke na osnovu kojih je potrebno planirati politike i pravce djelovanja.

Po dostavljanju spiskova lica radno angažovanih suprotno zakonu (rad „na crno“), od strane Kantonalne uprave za inspeksijske poslove Zeničko-dobojskog kantona, a na osnovu člana 3. stav 3. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba ("Službene novine Federacije BiH", br. 55/00, 41/01, 22/05 i 9/08), tokom perioda od 01.01.2023. do 31.10.2023. godine na području ZDK-a izvršen je pregled 190. poslovnih subjekata u kojima je ukupno 361 osoba radno angažovano suprotno zakonu („na crno“).

Djelovanjem Kantonalne uprave za inspeksijske poslove zaposleno je 88 osoba, dok je sa evidencija biroa rada Zeničko-dobojskog kantona brisano 273 osobe.

5. AKTIVNE I PASIVNE MJERE ZAPOŠLJAVANJA

I. Poticaji i aktivnosti na svim nivoima vlasti koji utiču na stanje u oblasti zapošljavanja

Ministarstvo za rad, socijalnu politiku je prikupilo značajan broj podataka koji se odnose na sufinansiranje privrednih subjekata u smislu davanja poticajnih sredstava za poslovanje i zapošljavanje, kao i podatke o utrošenim sredstvima u cilju zapošljavanja i samozapošljavanja, a koji se ne realizuju putem JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona.

Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta

U 2021., 2022., i 2023. godini Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta je odobrilo značajna finansijska sredstva za korisnike sa područja Zeničko-dobojskog kantona, a koja su u direktnoj ili indirektnoj vezi sa zapošljavanjem.

U 2021. godini je za područje Zeničko-dobojskog kantona odobreno ukupno 1.096.272,88 KM za:

- Projekat "Unapređenje institucijalne poduzetničke infrastrukture" - za tri razvojne agencije s područja kantona odobreno je ukupno 24.000 KM
- Projekat „Digitalna transformacija malih i srednjih preduzeća“ – za tri subjekta odobreno je ukupno 7.806,71 KM
- Projekat „Poticaj udruženjima i komorama“ – za jedno udruženje i jednu privrednu komoru odobreno je ukupno 11.900 KM
- Projekat „Jačanje konkurentnosti MSP-a“ – za 38 subjekata odobreno je ukupno 1.052.566,17 KM

U 2022. godini je za područje Zeničko-dobojskog kantona odobreno ukupno 1.270.060,40 KM za:

- Projekat „Izgradnja poduzetničkih zona“ – za dvije lokalne samouprave odobreno je ukupno 296.350 KM
- Projekat "Unapređenje institucijalne poduzetničke infrastrukture" - za četiri razvojne agencije s područja kantona odobreno je ukupno 31.890 KM
- Projekat „Poticaj udruženjima i komorama“ – za jedno udruženje i jednu privrednu komoru odobreno je ukupno 11.900 KM

- Projekat „Poticaj za opstanak tradicionalnih i starih zanata“ – za 7 subjekata odobreno je ukupno 20.153,94 KM
- Projekat „Poticaj za razvoj obrta i srodnih djelatnosti“ – za 19 subjekata odobreno je ukupno 127.627,78 KM
- Projekat „Poticaj novoosnovanim subjektima“ – za 34 subjekta odobreno je ukupno 214.033,23 KM
- Projekat „Jačanje konkurentnosti MSP-a“ – za 19 subjekata odobreno je ukupno 568.105,45 KM

U 2023. godini je za područje Zeničko-dobojskog kantona odobreno ukupno 1.269.572,93 KM za:

- Projekat „Izgradnja poduzetničkih zona“ – za dvije lokalne samouprave odobreno je ukupno 296.094,88 KM
- Projekat „Izrada dokumentacije za uspostavljanje poduzetničkih zona“- za jedan subjekt odobreno je 10.000 KM
- Projekat „Poticaj za razvoj obrta i srodnih djelatnosti“ – za 28 subjekata odobreno je ukupno 184.704,19 KM
- Projekat „Poticaj novoosnovanim subjektima“ – za 48 subjekta odobreno je ukupno 313.713,66 KM
- Projekat „Jačanje konkurentnosti MSP-a“ – za 18 subjekata odobreno je ukupno 465.060,20 KM

Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom FBiH

Po osnovu dva javna poziva za dodjelu novčanog stimulansa za zapošljavanje osoba sa invaliditetom od 01.001.2022. godine do 31.10.2023. godine Fond je dodijelio značajna sredstva na području Zeničko-dobojskog kantona i to:

- 1.030.625,00KM za zapošljavanje 80 osoba sa invaliditetom od kojih je 44 osoba zaposlena u privrednim društvima za zapošljavanje osoba sa invaliditetom i udruženjima (pod posebnim uslovima), 21 osoba je zaposlena kod poslodavca pod ošćim uslovima, te je za samozapošljavanje je podržano 15 samostalnih obrtnika;
- 185.130,04 KM za 9 programa održivosti zaposlenosti osoba sa invaliditetom zaposlenih u privrednim društvima za zapošljavanje osoba sa invaliditetom;
- 155.019,86 KM za održivost zaposlenosti 44 samostalna obrtnika i
- 5.104,41 za 2 programa održivosti zaposlenosti osoba sa invaliditetom zaposlenih u organizacijama osoba sa invaliditetom.

Gradovi i općine sa područja Zeničko-dobojskog kantona

Projekat „Start -up“ BIZNIS 2023.- **Općina Maglaj** i USAID Program podrške zaštiti ljudskih prava (INSPIRE) dana 20.04.2023. godine potpisali su Sporazum/Ugovor o sufinansiranju zapošljavanja marginaliziranih grupa građana na području općine Maglaj. Završen je javni poziv i u toku su aktivnosti oko odabira korisnika projekta Start-up podrške zapošljavanju članova marginaliziranih grupa kod registracije privrednih djelatnosti, sufinansiran od strane Općine Maglaj i USAID-a.

Također, Općina Maglaj u saradnji sa USAID-om opredjelila je zajednički Fond u okviru Projekta „Dijaspora Invest“ kod finansiranja privrednih aktivnosti u povezivanju maglajske dijaspore i lokalnih privrednika.

Općina Kakanj kontinuirano radi na poboljšanju socijalno-ekonomskih uvjeta kao i stvaranju ambijenta za nova zapošljavanja na području općine Kakanj. Iz Budžeta se svake godine izdvajaju podsticajna sredstva namijenjena privrednim subjektima koji grade nove objekte za proizvodne i poslovne namjene.

I u 2023. godini je nastavljen projekat „Pokreni svoj posao u Kaknju“ kojim je predviđeno sufinansiranje pokretanja i održavanje malih biznisa. Koristeći podsticajna sredstva 21 nezaposlena osoba je registrovala djelatnost i pokrenula vlastiti biznis.

Svaki kandidat je podržan u smislu refundacije troškova doprinosa u obimu 100% za prvu godinu poslovanja a maksimalno 460,00 KM i 50% za drugu godinu, a maksimalno 230,00 KM te sufinansiranje nabavke mašina i opreme neophodnih za obavljanje registrovane djelatnosti u iznosu od 3.000 do 4.000 KM (iznos od 3.000,00 KM je dodjeljen fizičkim licima koja su registrovala obrt i srodne djelatnosti te djelatnost pripreme i usluživanja hrane, a do 4.000,00 KM za osnivanje d.o.o. i registraciju profesionalnih djelatnosti).

Programom utroška sredstava iz Budžeta općine Kakanj za 2022. godinu izdvojena su sredstva i za sljedeće projekte:

- “Sufinansiranje troškova zapošljavanja radnika” putem kojeg je 29 poduzetnika zaposlilo 45 radnika.
- “Podrška razvoju biznisa marginaliziranih grupa žena” koji se sprovodi u saradnji sa USAID-om, namijenjen ženama koje do sada nisu bile vlasnice registrovanog biznisa, a imaju prebivalište na području općine Kakanj i pripadaju nekoj od ciljanih skupina žena. Kroz navedeni projekat 8 nezaposlenih žena, koje su bile na evidenciji Biroa za zapošljavanje je registrovalo vlastiti biznis i ostvarilo pravo na dodjelu podsticajnih sredstava u iznosu 8.000,00 KM.
- “Refundacija troškova osnivanja firme” – za ovaj program Javni poziv traje tokom cijele godine, te je u 2023. godini 53 pravnih/fizičkih lica ostvarilo pravo na refundaciju dijela troškova osnivanja.
- “Podsticaj za registraciju poljoprivrede kao osnovne djelatnosti” putem kojeg se refundiraju troškovi doprinosa. U prve dvije godine općina sufinansira troškove doprinosa u 100% iznosu dok u trećoj sufinansira 50% plaćenih doprinosa. U 2023. godini 7 poljoprivrednih proizvođača je ostvarilo pravo na poticaj.
- Sufinansiranje zapošljavanja osoba sa invaliditetom- iz Programa utroška sredstava iz Budžeta Općine Kakanj za podsticaj razvoja poduzetništva i obrta sufinansira se zapošljavanje jedne osoba sa invaliditetom koja je uposlena u Klubu prijatelja Fondacije Muharem Berbić u Kaknju.
- Projekat “Ekonomsko osnaživanja žena kroz obuku krojenja, šivanja, zidnog tkanja i heklanja ukrasnih predmeta” i “Zajedno vezemo našu budućnost” uspješno je realiziran u saradnji sa dva udruženja žena sa područja općine Kakanj (UŽOK I TRST).

Za projekat „Podrška razvoju start-up ideja mladih, **Općina Tešanj**, u 2023. godini je izdvojeno 70.000 KM. Ovaj projekat pruža podršku osoba do 35 godina starosti sa prebivalištem na području općine Tešanj, koji je proizašao kao rezultat broja nezaposlenih mladih ljudi i potrebe da se tim ljudima koji razmišljaju u duhu poduzetništva pruži prilika da svoju kreativnost i inovativnost usmjere u pravcu razvijanja svog biznisa.

Grad Visoko je tokom 2022. sa Službom za zapošljavanje ZE-DO kantona -Biro rada Visoko,MSŠ „Hazim Šabanović“ Visoko, Knjigovodstvenom agencijom „E -Konto d.o.o Visoko i Udruženjem CEFE u BiH formirao Lokalno partnerstvo za zapošljavanje (LPZ) Visoko.

U toku je realizacija Projekta „Visoko – Brend poduzetništva“ koji se implementira putem lokalnog partnerstva za zapošljavanje . Ovaj projekat podržan je i od strane SR Njemačke i Evropske unije. Kroz ovaj projekat tehničku podršku u izradi poslovnih planova dobilo je 60 učesnika, a finansijsku podršku za realizaciju svojih ideja je dobilo 30 učesnika u vidu granta u iznosu 8.750,00 KM po novoosnovanom biznisu.Kroz projekat EU4BusinessRecovery obezbjeđena su sredstva u iznosu od 400.000,00 KM za tehničku ,te finansijsku podršku za 20 novoosnovanih biznisa.Grad Visoko je podržao još 10 novoosnovanih biznisa , kroz učešće u iznosu 87.500,00 KM.Poticaji realizovani u 2023.u poljoprivrednoj proizvodnji su:

- Poticaj poljoprivrednoj proizvodnji za držanje muznih krava/za registrovane obrte/
- Poticaj poljoprivrednoj proizvodnji za plasteničku proizvodnju
- Poticaj poljoprivrednoj proizvodnji za ddržanje pčelinjih zajednica
- Poticaj za proizvodnju bobičastog voća

Putem Ministarstva za boračka pitanja ZE-DO kantona u **Općini Vareš** su odobrena sredstva za jednog pripadnika branilačke populacije.

Općina Vareš je takođe putem programa Federalnog zavoda za zapošljavanje omogućila većem broju nezaposlenih osoba sa Biroa rada Vareš kroz program (Prvo radno iskustvo, Periodični poslovi, Zapošljavanje žena, Javni radovi...) zapošljavanje rai dalje integracije na tržištu rada.

Grad Zavidovići- je u 2023. godini realizovalo poticaje u privredi u ukupnom iznosu 118.211,69 KM kako slijedi:

- Mjera 1 -Subvencioniranje unapređenja poslovanja -57.790,65 KM
- Mjera 2- Subvencioniranje kamatne stope za poduzetničke kredite – 19.695,79 KM
- Mjera 3- Razvoj poduzetništva žena- 26.237,05 KM
- Mjera 4- Subvencioniranje troškova kupovine stalnih sredstava -14.488,20 KM
- Mjera 5- Subvencioniranje troškova obuke novozaposlenih pri prvom zaposljenju za poslove u proizvodnim djelatnostima 0 KM

IMPAKT inkubator poslonih ideja realizuje se uz podršku Vlade Švicarske.IMPAKT inkubator je sveobuhvatan program inkubacije poslovnih ideja. Sastoji se od sljedećih komponenti:

1. Poduzetnička obuka u trajanju od 6 dana u periodu od maksimalno 2 mjeseca fokusirana na razvoj poslovnog plana i poslovnog modela,te jačanju poduzetničkih vještina,
2. Pripreme i realizacije prezentacije poslovnih ideja pred stručnom komisijom za ocjenu poslovnih planova i modela,
3. Dodjele bespovratne finansijske podrške u iznosu od 5.000,00 KM za najbolje pozitivno ocjenjene poslovne poduhvate,
4. Stučne i mentorske podrške u daljem rastu i razvoju biznisa

Fondacija IMPAKT osigurala je finansijska sredstva u iznosu od 30.000,00 KM za pokretanje poslovnih poduhvata i podršku osnivanju konkretnih poduhvata. Ukupno 4 poslovne ideje su podržane i ostvareno je pravo na bespovratna finansijska sredstva u iznosu od 5.000,00 KM.

Sufinansiranje projekat Inkluzija i ekonomsko osnaživanje na zapadnom balkanu sa njemačkom organizacijom help za 2023. -biznis ideje su trebale sadržavati komponentu zaštitne sredine. Ukupno 20 registrovanih obrta je podržano sa 2.500,00 €.

Korisnici su obavezni da obave 10 sati društveno korisnog rada za lokalnu zajednicu (pripremiti i isporučiti određenu količinu hrane javnog kuhinji Merhamet, na zelenoj površini izvan urbanog dijela grada očistio se prostor i zasadeno je cvijeće, postavljena je klupa i korpica za otpatke). Ukupna finansijska sredstva obezbjeđena za realizaciju projekta iznose 53.399,99 € EUR(sredstva grada 21.360,00 €).

Dijaspora invest- ukupan fond za podršku investicijama iz dijaspore iznosi 120.000,00 KM od čega Grad Zavidovići osigurava iznos od 60.000,00 KM.Sufinansiranje od strane podnosioca zahtjeva je obavezno u omjeu 1:1. Vrijednost pojedinačnih odobrenih i dodijeljenih grantova biti će u rasponu od 15.000,00 do 70.000,00 KM za provedbu plana od 18.mjeseci.Sufinansiranje je isključivo namjenjeno za nabavku nove opreme za registrovanu djelatnost.

Grad Zavidovići je zaključio Sporazum o zajedničkoj realizaciji projekta „Udruženim snagama za radna mjesta i stabilnost“ : Podrška ugroženim osobama u BiH kroz javno/privatno/civilno partnerstvo“, dana 22.09.2023.sa nevladinom, humanitarnom organizacijom LIR Civilno društvo iz Banja Luke.Grad Zavidovići je za 2023. godinu izdvojio sredstva iz Budžeta za realizaciju projektnih aktivnosti u iznosu od 11.700,00 KM.Ukupna sredstva koja se planiraju utrošiti u ovom projektu iznose 286.392,20 KM.

II. JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona

Aktivne mjere (2021., 2022. i do 31.10.2023.)

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i Programom rada i Finansijskim planom Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2023. godinu, provedeni su različiti programi i mjere aktivne politike zapošljavanje.

U 2023. godini osigurana su sredstva za realizaciju programa i mjera aktivne politike zapošljavanja srazmjerno raspoloživim finansijskim sredstvima s posebnim fokusom na mlade, dugotrajno nezaposlene osobe, žene i druge kategorije teže zapošljivih nezaposlenih osoba.

Kao i u prethodnom periodu sve aktivnosti u okviru realizacije aktivne politike zapošljavanja bile su usmjerene na poticanju potražnje za radnom snagom kod poslodavaca, te pružanju podrške nezaposlenim osobama kroz poboljšanje njihove zapošljivosti i konkurentnosti, sticanju radnog iskustva i potrebnih vještina, sprečavanju dugotrajne nezaposlenosti, kao i poticanju njihovog samozapošljavanja (pokretanjem djelatnosti/društva).

Provođenjem aktivnih mjera zapošljavanja nastojalo se ostvariti zapošljavanje što većeg broja nezaposlenih osoba.

U 2023. godini Služba je nastavila realizaciju programa i mjera aktivne politike zapošljavanja započelih u prethodnim godinama u 2021. i 2022. godini.

ND

Program sufinansiranja zapošljavanja 2023

Program se realizuje s ciljem zapošljavanja osoba sa evidencije nezaposlenih sa posebnom socijalnom i rodnom osjetljivošću, radi njihovog zapošljavanja, sprječavanja dugotrajne nezaposlenosti, očuvanja i unaprjeđenja radnih posobnosti, te stvaranja uvjeta za jačanje konkurentnosti mladih osoba bez radnog iskustva kroz osposobljavanje za rad u struci i stjecanje prvog radnog iskustva.

Programom će se kroz različite mjere obuhvatiti: mladi bez radnog iskustva – pripravnici, žene, osobe dobi do 35 godina sa radnim iskustvom/stažom, osobe preko 40 godina, dugotrajno nezaposlene osobe, prijavljene na evidenciju nezaposlenih 12 mjeseci i više, osobe nižih kvalifikacija i bez kvalifikacija, demobilizirani branioци/razvojačeni branitelji.

Korisnici Programa su poslodavci registrovani u Federaciji BiH koji redovno izmiruju obaveze po osnovu poreza i doprinosa, te oni koji imaju potpisan sporazum sa Poreznom upravom Federacije BiH o izmirenju duga po osnovu doprinosa, kao i oni na koje se odnosi Zakon o finansijskoj konsolidaciji.

U Programu ne mogu učestvovati:

- poslodavci koji su koristili kreditna sredstva iz poticajnih mjera Zavoda, a nisu ispoštovali obaveze u skladu sa zaključenim ugovorima, odnosno nisu zaposlili predviđen broj radnika i ne vraćaju redovno dobivena sredstva,
- poslodavci koji ne izmiruju redovno obaveze po osnovu poreza i doprinosa ili koji nemaju potpisan sporazum sa Poreznom upravom Federacije BiH o izmirenju duga po osnovu poreza i doprinosa,
- poslodavci evidentirani u Registru novčanih kazni zbog duga neplaćenih novčanih kazni i troškova postupka, jer sa zaposlenikom nisu zaključili ugovor o radu (rad na crno).

Po svakoj objavi Javnog poziva, poslodavcu se može odobriti sufinansiranje zapošljavanja, ukupno po svim mjerama najviše po 20 osoba sa evidencije nezaposlenih po kantonu.

Poslodavcu se neće sufinansirati zapošljavanje osoba koje je već zapošljavao, koristeći ili ne koristeći sredstva iz poticajnih mjera Zavoda, a kojima je prestao radni odnos kod tog poslodavca u posljednjih 48 mjeseci prije dana objave Javnog poziva (izuzev mjere: „Javni radovi i pomoć potrebnima 2023“).

Korisnici mjere „Prilika za sve 2023“ su poslodavci, registrovani u Federaciji BiH u skladu sa Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o obrtu.

Poslodavcu se neće sufinansirati zapošljavanje osoba, tj. neće se zaključiti ili će se raskinuti ugovor o sufinansiranju zapošljavanja u slučaju ukoliko Služba/Zavod utvrdi namjeru zloupotrebe ciljeva i drugih odredbi ovog programa.

Korisnici Programa su nezaposlene osobe definisane ciljnim grupama, prijavljene na evidenciji Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona.

Programom je predviđeno sufinansiranje troškova doprinosa, a u slučaju da je iznos sufinansiranja veći od troškova doprinosa, ostatak iznosa sufinansiranja se koristi za isplatu dijela neto plaće.

Zavod poslodavcu, po dostavljenom pravdanju, refundira određeni iznos koji je definisan svakom mjerom posebno.

Osnovni iznos sufinansiranja zapošljavanja u svim mjerama se bez kumulativnog zbrajanja povećava za 10% za određene kategorije nezaposlenih osoba definisane u Programu.

Za realizaciju Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023, raspodjelom sredstava Federalnog zavoda za zapošljavanje po kantonima, Zeničko-dobojskom kantonu predviđena su sredstva za sve mjere u iznosu 5.812.768,00 KM.

Zavod će, zavisno od stanja i potreba na tržištu rada, odlučivati o eventualno neutrošenim sredstvima tokom realizacije Programa, odnosno njihovoj relokaciji unutar jednog Programa, te relokaciji iz jednog programa u drugi, a u skladu sa iskazanim potrebama kantona.

Programom su predviđene sljedeće mjere:

Zapošljavanje pripravnika 2023

Cilj ove mjere je da se što većem broju mladih osoba dobi do 30 godina, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih Službe za zapošljavanje ZDK prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste „na čekanju“, omogućiti osposobljavanje za rad u struci i sticanje prvog radnog iskustva u zvanju za koje su se školovale, kroz zasnivanje radnog odnosa, te na taj način poboljša njihova konkurentnost i integracija na tržištu rada.

U ovoj mjeri ne mogu učestvovati osobe koje su stekle radno iskustvo u potrebnom ili kraćem vremenskom periodu u struci/zvanju za koje su se školovale, kao ni osobe koje na dan objave javnog poziva nemaju navršenih 30 godina života.

Mjesečni iznos sufinansiranja 500 KM u trajanju od šest (6) mjeseci, za osobe sa srednjom stručnom spremom (III i IV stupanj), prijavljene na evidenciju nezaposlenih prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste na čekanju.

Mjesečni iznos sufinansiranja 520 KM u trajanju od šest (6) mjeseci, za osobe sa srednjom stručnom spremom (III i IV stupanj), prijavljene na evidenciju nezaposlenih najmanje šest (6) mjeseci prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste na čekanju.

Mjesečni iznos sufinansiranja 550 KM u trajanju od 12 mjeseci za osobe sa višom (VI stupanj) i visokom stručnom spremom (VII stupanj), odnosno sa završenim prvim ciklusom po Bolonjskom procesu (180/240 ECTS) i drugim ciklusom (300 ECTS), prijavljene na evidenciju nezaposlenih prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste na čekanju.

Mjesečni iznos sufinansiranja 580 KM u trajanju od 12 mjeseci za osobe sa višom (VI stupanj) i visokom stručnom spremom (VII), odnosno sa završenim prvim ciklusom po Bolonjskom procesu (180/240 ECTS) i drugim ciklusom (300 ECTS), prijavljene na evidenciju nezaposlenih najmanje šest (6) mjeseci prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste na čekanju.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

Mladi sa iskustvom 2023

Mjera podrazumjeva sufinansiranje zapošljavanja osoba sa radnim iskustvom/stažom, dobi do 35 godina, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih Službe ZDK prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste „na čekanju“.

Mjesečni iznos sufinansiranja 500 KM u trajanju od šest (6) mjeseci, za osobe bez obzira na stručnu spremu, prijavljene na evidenciju nezaposlenih prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste na čekanju.

Mjesečni iznos sufinansiranja 520 KM u trajanju od šest (6) mjeseci, za osobe bez obzira na stručnu spremu, prijavljene na evidenciju nezaposlenih najmanje šest (6) mjeseci prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste na čekanju.

Mjesečni iznos sufinansiranja je 550 KM u trajanju od 12 mjeseci, za osobe sa višom (VI stupanj) i visokom stručnom spremom (VII stupanj), odnosno sa završenim prvim ciklusom po Bolonjskom sistemu studiranja (180/240 ECTS) i drugim ciklusom (300 ECTS), prijavljene na evidenciju nezaposlenih prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste na čekanju.

Mjesečni iznos sufinansiranja je 580 KM u trajanju od 12 mjeseci, za osobe sa višom (VI stupanj) i visokom stručnom spremom (VII), odnosno sa završenim prvim ciklusom po Bolonjskom sistemu studiranja (180/240 ECTS) i drugim ciklusom (300 ECTS), prijavljene na evidenciju nezaposlenih najmanje šest (6) mjeseci prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste na čekanju.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

Zapošljavanje žena 2023

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja žena, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih Službe ZDK prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste „na čekanju“, bez obzira na stručnu spremu, radno iskustvo i dob, sa višom (VI stupanj) i visokom stručnom spremom (VII stupanj), odnosno sa završenim prvim ciklusom po Bolonjskom sistemu studiranja (180/240 ECTS) i drugim ciklusom (300 ECTS).

Mjesečni iznos sufinansiranja 550 KM u trajanju od šest (6) mjeseci, za osobe bez obzira na stručnu spremu, radno iskustvo i dob.

Mjesečni iznos sufinansiranja 550 KM u trajanju od dvanaest (12) mjeseci, za osobe sa višom (VI stupanj), odnosno visokom stručnom spremom (VII stupanj), odnosno sa završenim prvim ciklusom po Bolonjskom procesu (180/240 ECTS) i drugim ciklusom (300 ECTS).

Poslodavac se odmah prilikom prijavljavanja na Javni poziv odlučuje za varijantu perioda sufinansiranja i broj osoba.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

Prilika za sve 2023

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih Službe ZDK prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste prijava „na čekanju“, bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stručnu spremu.

Mjesečni iznos sufinansiranja 500 KM u trajanju od šest (6) ili dvanaest (12) mjeseci.

Poslodavac se odmah prilikom prijavljavanja na Javni poziv odlučuje za varijantu perioda sufinansiranja i broj osoba.

Korisnici ove mjere mogu biti isključivo poslodavci iz privatnog sektora.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

Zapošljavanje demobiliziranih branilaca 2023

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba shodno članu 2. Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“, broj 54/19) demobiliziranih branilaca i demobiliziranih branilaca dobrovoljaca, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih Službe ZDK, prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste „na čekanju“, bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stručnu spremu.

Mjesečni iznos sufinansiranja 550 KM u trajanju od šest (6) ili dvanaest (12) mjeseci, za zapošljavanje demobiliziranih branilaca i demobiliziranih branilaca dobrovoljaca.

Mjesečni iznos sufinansiranja 600 KM u trajanju od šest (6) ili dvanaest (12) mjeseci, za zapošljavanje demobiliziranog branilaca/razvojačenog branitelja dobrovoljaca, koje je kao maloljetno dobrovoljno stupilo u Oružane snage u periodu od 8.9.1991. godine do 22.4.1996. godine (član 2., stav 2., Zakona o pravima demobiliziranih branitelja i članova njihovih porodica).

Poslodavac se odmah prilikom prijavljavanja na Javni poziv odlučuje za broj osoba koje će biti predmet sufinansiranja.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

Periodično/sezonsko zapošljavanje 2023

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih Službe ZDK prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste „na čekanju“, bez obzira na radno iskustvo, dob i stručnu spremu.

Mjesečni iznos sufinansiranja 500 KM za protekli mjesec u trajanju do šest (6) mjeseci. U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

Nova mogućnost 2023

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja nezaposlenih osoba koje se nalaze u izuzetno lošoj situaciji na tržištu rada, i to:

- osoba dobi 40 i više prijavljenih na evidenciju nezaposlenih Službe ZDK minimalno dan prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste prijava „na čekanju“, bez obzira na spol, stručnu spremu;
- osoba prijavljenih na evidenciju nezaposlenih Službe ZDK najmanje 12 mjeseci prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste na čekanju, bez obzira na spol, dob i stručnu spremu;
- osoba niže kvalifikacije ili bez kvalifikacije (NSS, NK, PK) prijavljenih na evidenciju nezaposlenih Službe ZDK minimalno dan prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste „na čekanju“, bez obzira na spol i dob, uz zasnivanje radnog odnosa na period od šest (6) ili dvanaest (12) mjeseci;
- nezaposlene osobe koje ostvaruju pravo na uvećanje osnovnog iznosa subvencije od 10% u skladu sa odredbama Programa (Tačka 5).

Poslodavac se odmah prilikom prijavljavanja na Javni poziv odlučuje za varijantu perioda sufinansiranja i broj osoba.

Mjesečni iznos sufinansiranja 600 KM u trajanju od šest (6) mjeseci, ili od dvanaest (12) mjeseci.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

Javni radovi i pomoć potrebnima 2023

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih Službe ZDK prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste „na čekanju“, bez obzira na radno iskustvo i dob, a radi ublažavanja socijalnih posljedica nezaposlenosti, te integracije osoba iz ciljne grupe na tržištu rada, kroz vremenski ograničeni radni angažman, čijim angažmanom se doprinosi društveno korisnom radu i pružanju usluga osobama u potrebi.

U sklopu ove mjere predviđene su dvije (2) podmjere:

1. *Javni radovi* - zapošljavanje/radno angažovanje nezaposlenih bez obzira na stručnu spremu nezaposlene osobe u oblasti zaštite i očuvanja okoliša, sanacije divljih deponija, uređenja cesta, otklanjanja posljedica elementarnih nepogoda, zaštite kulturnih spomenika, obrazovnih programa i dr.

Mjesečni iznos sufinansiranja 550 KM u trajanju do četiri (4) mjeseca, bez obzira na stručnu spremu nezaposlene osobe,

2. *Pomoć potrebnima* - zapošljavanje nezaposlenih osoba bez obzira na stručnu spremu, kao i zapošljavanje nezaposlenih osoba sa visokom stručnom spremom (VSS) u oblasti socijalne zaštite/skrbi, u cilju pružanja podrške specijaliziranim i drugim pravnim subjektima, koji pružaju usluge socijalne zaštite/skrbi, kućne njege, pomoći u kući i sl., osobama u potrebi.

Mjesečni iznos sufinansiranja 550 KM za zapošljavanje nezaposlenih osoba bez obzira na stručnu spremu u trajanju do 12 mjeseci i 650 KM za zapošljavanje nezaposlenih osoba sa visokom stručnom spremom (VSS) u trajanju do 12 mjeseci.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

Tražim poslodavca 2023

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih Službe ZDK prije dana objave javnog poziva/aktiviranja liste „na čekanju“ za ovu mjeru, bez obzira na radno iskustvo, dob i stručnu spremu, kako bi se pojačala njihova motivacija i aktivnost u traženju posla.

Nezaposlena osoba iz ciljne grupe se prijavljuje na javni poziv koristeći prethodno dodjeljenu šifru prilikom registracije na web portalu.

Nezaposlena osoba preuzima Obrazac TP sa web portala Zavoda. Obrazac TP vrijedi 60 dana od dana podnošenja prijave popunjavanjem Obrasca TP/odnosno aktiviranje liste prijave „na čekanju“, u kojem roku nezaposlena osoba mora pronaći poslodavca.

Poslodavac se odmah prilikom prijavljivanja na Javni poziv odlučuje za varijantu perioda sufinansiranja. Poslodavac može zaključiti više ugovora o sufinansiranju zapošljavanja po ovoj mjeri s tim što broj sufinansiranih osoba, ne može biti veći od 20 po kantonu/županiji po svim mjerama.

Mjesečni iznos sufinansiranja je 550 KM u trajanju od šest (6) ili dvanaest (12) mjeseci.

Poslodavac se odmah prilikom prijavljivanja na Javni poziv odlučuje za varijantu perioda sufinansiranja.

Javni poziv za učešće u mjeri Tražim poslodavca 2023, za fizičke osobe prijavljene na evidenciji nezaposlenih je bio otvoren 29., 30. i 31.5.2023. godine, a za pravne subjekte je bio od 1.6.2023. do 1.8.2023. godine putem web portala Zavoda.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

Program sufinansiranja samozapošljavanja - Start up 2023

Program se realizuje s ciljem poticanja osoba sa evidencije nezaposlenih na samozapošljavanje i to pokretanjem samostalne djelatnosti/privrednog društva, kao i na zapošljavanje drugih osoba sa evidencije nezaposlenih u pokrenutim djelatnostima/društvima.

Ciljna grupa su osobe, prijavljene na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH prije dana objave Javnog poziva, bez obzira na stepen obrazovanja i starosnu dob, a koje će nakon prijave na Javni poziv registrirati i održati samostalnu djelatnost/privredno društvo u trajanju od najmanje 12 mjeseci.

U Programu ne mogu učestvovati osobe koje su po Javnom pozivu iz 2020., 2021. i 2022.godine koristile poticajna sredstva iz mjera za pokretanje samostalne djelatnosti/društva, u čijoj realizaciji su učestvovali Zavod/službe, kao ni osobe koje su odjavile djelatnost/društvo u periodu od šest (6) mjeseci prije objave Javnog poziva za učešće u ovom programu.

Programom je predviđeno sufinansiranje troškova doprinosa, po dostavljenom pravdanju za prethodni mjesec, a u slučaju da je iznos sufinansiranja veći od troškova doprinosa, ostatak iznosa sufinansiranja se koristi za isplatu dijela neto plaće.

Osnovni iznos sufinansiranja zapošljavanja u svim mjerama se bez kumulativnog zbrajanja

povećava za 10% za određene kategorije nezaposlenih osoba definisane u tački 4. navedenog Programa.

Za realizaciju Programa sufinansiranja samozapošljavanja - Start up 2023, Zeničko-dobojskom kantonu predviđena su sredstva za sve mjere u iznosu 2.004.402,89 KM.

Zavod će, zavisno od stanja i potreba na tržištu rada, odlučivati o eventualno neutrošenim sredstvima tokom realizacije Programa, odnosno njihovoj relokaciji unutar jednog Programa, te relokaciji iz jednog programa u drugi, a u skladu sa iskazanim potrebama kantona. Zavod odlučuje o datumu objave i visini finansijskih sredstava za svaki Javni poziv.

Programom su predviđene sljedeće poticajne mjere:

Poduzetništvo za mlade 2023

Korisnici ove mjere su mlade osobe dobi do 30 godina, bez obzira na spol, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljene na evidenciju nezaposlenih Službe za zapošljavanje ZDK prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste prijava „na čekanju“, radi pokretanja i registracije samostalne djelatnosti/privrednog društva.

Korisnicima sredstava tj. mladim osobama sa kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja, bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo, Zavod će u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od 600 KM (mjesečno).

Navedeni iznos se uvećava za dodatnih 50 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

Ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i drugu osobu, prijavljenu na evidenciju nezaposlenih Službe, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od po 500 KM po svakoj zaposlenoj osobi u trajanju od šest (6) mjeseci.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

Poduzetništvo za žene 2023

Korisnici ove mjere su žene prijavljene na evidenciju nezaposlenih Službe prije dana objave javnog poziva, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, radi pokretanja i registracije obrta/privrednog društva.

Korisnicima sredstava, sa kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja, bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo, Zavod će u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od 550 KM (mjesečno).

Navedeni iznos se uvećava za dodatnih 50 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

Ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i drugu osobu, prijavljenu na evidenciju nezaposlenih Službe, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od po 500 KM po svakoj zaposlenoj osobi u trajanju od šest (6) mjeseci.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

Poduzetništvo za sve 2023

Korisnici ove mjere su osobe prijavljene na evidenciju nezaposlenih Službe prije dana objave javnog poziva, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, radi pokretanja i registracije samostalne djelatnosti/privrednog društva.

Korisnicima sredstava, sa kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja, bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo, Zavod će u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od 520 KM (mjesečno).

Navedeni iznos se uvećava za dodatnih 50 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

Ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i drugu osobu, prijavljenu na evidenciju nezaposlenih Službe, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od po 500 KM po svakoj zaposlenoj osobi u trajanju od šest (6) mjeseci.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

Poduzetništvo za demobilizirane branioce/branitelje 2023

Korisnici ove mjere su demobilizirani branioци/branitelji i demobilisani branioци/branitelji dobrovoljci, bez obzira na spol, dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste prijave „na čekanje“, radi pokretanja i registracije samostalne djelatnosti/privrednog društva.

Korisnicima sredstava, sa kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja, bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo, Zavod će u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva od 550 KM (mjesečno) za demobilizirane branioce/branitelje, odnosno 600 KM (mjesečno) za demobilizirane branioce/branitelje dobrovoljce koji su kao maloljetni dobrovoljno stupili u oružane snage u periodu od 18.9.1991. godine do 22.4.1996. godine.

Navedeni iznos se uvećava za dodatnih 50 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

Ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i drugu osobu, prijavljenu na evidenciju nezaposlenih Službe, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od po 500 KM po svakoj zaposlenoj osobi u trajanju od šest (6) mjeseci.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

Program sufinansiranja zapošljavanja Služba u suradnji sa poslodavcima 2023

Program se realizuje s ciljem zapošljavanja nezaposlenih osoba radi sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, očuvanja i unapređenja radnih sposobnosti, te stvaranja uvjeta za jačanje konkurentnosti na tržištu rada, bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih Službe prije dana podnošenja zahtjeva za sufinansiranjem kroz saradnju Službe sa poslodavcem.

Poslodavci nakon uspješno okončane registracije, prijavljuju se Službi preuzimanjem Obrasca prijave – Služba u suradnji sa poslodavcima 2023 (Obrazac SP), na web portalu Zavoda i Službe.

Mjesečni iznos sufinansiranja je 550 KM u trajanju od dvanaest (12) mjeseci.

Osnovni iznos sufinansiranja zapošljavanja se bez kumulativnog zbrajanja povećava za 10% za određene kategorije nezaposlenih osoba definisane u Programu.

Za realizaciju Programa Zeničko-dobojskom kantonu predviđena su sredstva za sve mjere u iznosu 1.387.663,54 KM.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovanog Programa.

Program Start up - Druga prilika 2023

Program se realizuje s ciljem poticanja osoba sa evidencije nezaposlenih na samozapošljavanje i to pokretanjem samostalne djelatnosti/privrednog društva, kao i na zapošljavanje drugih osoba sa evidencije nezaposlenih u pokrenutim djelatnostima/društvima.

Korisnici ovog Programa su osobe, prijavljene na evidenciju nezaposlenih Službe prije dana podnošenja Obrasca prijave – Druga prilika 2023 (Obrazac DP 2023), bez obzira na stepen obrazovanja i starosnu dob, a koje će nakon prijave na Javni poziv registrirati i održati samostalnu djelatnost/privredno društvo u trajanju od najmanje 12 mjeseci.

U Programu ne mogu učestvovati osobe koje su po Javnom pozivu iz 2020., 2021. i 2022.

godine koristile poticajna sredstva iz mjera za pokretanje samostalne djelatnosti/društva, u čijoj realizaciji su učestvovali Zavod/sluzbe, kao ni osobe koje su odjavile djelatnost/društvo u periodu od šest (6) mjeseci prije dana podnošenja Obrasca prijave – Druga prilika 2023 (Obrazac DP 2023) na ovaj Program.

Mjesečni iznos sufinansiranja samozapošljavanja je 550 KM na period od 12 mjeseci. Navedeni iznos se uvećava za dodatnih 50 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

Ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti, osim sebe zaposli i drugu osobu, prijavljenu na evidenciju nezaposlenih Službe prije dana podnošenja Obrasca prijave – Druga prilika 2023 (Obrazac DP 2023), bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od 500 KM po svakoj zaposlenoj osobi u trajanju od šest (6) mjeseci.

Osnovni iznos sufinansiranja zapošljavanja se bez kumulativnog zbrajanja povećava za 10% za određene kategorije nezaposlenih osoba definisane u tački 4. navedenog Programa.

Raspodjelom sredstava po kantonima, Zeničko-dobojskom kantonu za realizaciju ovog Programa predviđena su sredstva u iznosu 616.739,35 KM.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovanog Programa.

Program sufinansiranja samozapošljavanja u oblasti poljoprivrede 2023

Program se realizuje s ciljem samozapošljavanja i zapošljavanja sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH u novoregistrovanim poslovnim subjektima (obrtima) u oblasti poljoprivrede.

Korisnici sredstava su lica prijavljena na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH najmanje dan prije objave Programa na web portalu Zavoda (javni poziv), bez obzira na stepen obrazovanja, spol i dob, a koja će po odobravanju sredstava registrovati i održati registrovanu poljoprivrednu djelatnost u trajanju od najmanje 24 mjeseca. Po izvršenoj registraciji poljoprivredne djelatnosti, korisnici sredstava mogu dodatno zaposliti nezaposlene osobe na period od 6., 12. ili 24. mjeseca.

U Programu ne mogu učestvovati aplikanti koji su već koristili kreditna ili bespovratna sredstva iz poticajnih mjera Zavoda/sluzbi radi pokretanja djelatnosti u 2020., 2021. i 2022. godini.

U Programu ne mogu učestvovati aplikanti koji su odjavili poljoprivrednu djelatnost u periodu od šest (6) mjeseci prije objave Javnog poziva za učešće u ovom programu.

Mjesečni iznos sufinansiranja samozapošljavanja poljoprivredne djelatnosti je 350 KM, a u slučaju zapošljavanja nezaposlenih osoba u novoregistrovanim poljoprivrednim obrtima je 400 KM u trajanju od 6., 12. ili 24. mjeseca.

Osnovni iznos sufinansiranja zapošljavanja se bez kumulativnog zbrajanja povećava za 10% za određene kategorije nezaposlenih osoba definisane u tački 4. navedenog Programa.

Za realizaciju Programa predviđena su sredstva u iznosu od 1.000.000 KM na nivou Federacije BiH.

Realizaciju Programa provodi direktno Federalni zavod za zapošljavanje.

Javni poziv po navedenom Programu je i dalje u toku.

Program "Obuka i rad kod poznatog poslodavca 2023"

Program se realizira s ciljem povećanja konkurentnosti nezaposlenih osoba kroz obuku kod poznatog poslodavca, kao i obezbjeđivanje prilike za zapošljavanje.

Korisnici Programa su poslodavci i nezaposlene osobe koji/e ispunjavaju uslove Programa.

Ciljnu grupu čine nezaposlene osobe prijavljene na evidenciju Službe najmanje dan prije dana zaključivanja ugovora o obuci između poslodavca i nezaposlene osobe.

Za vrijeme trajanja obuke nezaposlena osoba i dalje ostaje prijavljena na evidenciji Službe.

Zavod poslodavcu sufinansira troškove obuke i zapošljavanja nezaposlenih osoba u zavisnosti od varijante (kako je navedeno u Programu) za koju se poslodavac opredjelio pri podnošenju zahtjeva za sufinansiranje, a u skladu sa ugovorom o sufinansiranju između Zavoda i poslodavca.

Ovaj Program realizuje Federalni zavod za zapošljavanje u saradnji sa službama za zapošljavanje.

Za realizaciju Programa predviđena su sredstva u iznosu od 1.613.814,00 KM za cijelu Federaciju BiH.

Javni poziv za učešće u Programu "Obuka i rad kod poznatog poslodavca 2023" je bio otvoren od 10.2.2023. godine do utroška sredstava, a najdalje do 15.11.2023. godine.

Javni poziv po navedenom Programu je i dalje u toku.

Program „Obuke za tržište rada 2023“

Cilj Programa je uključiti nezaposlene osobe u programe obuke kod poslodavaca kako bi stekli dodatna znanja i vještine i povećali svoju zapošljivost. U pitanju je sufinansiranje isključivo obuke, a ne zapošljavanja.

Programom će biti obuhvaćene nezaposlene osobe bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stepen obrazovanja, prijavljene na evidenciji nezaposlenih u Federaciji BiH, najmanje jedan (1) dan prije podnošenja prijave za sufinansiranjem obuke, koje imaju izraden individualni plan zapošljavanja (IPZ).

U Programu mogu učestvovati Poslodavci registrirani u Federaciji BiH koji redovno izmiruju obaveze po osnovu poreza i doprinosa, te oni koji imaju potpisan sporazum sa Poreznom upravom Federacije BiH o izmirenju duga po osnovu doprinosa, kao i oni na koje se odnosi Zakon o finansijskoj konsolidaciji.

Programom je predviđeno sufinansiranje troškova obuke u iznosu do 1.000,00 KM po osobi. Zavod procjenjuje visinu sufinanciranog iznosa po svakom pojedinačnom zahtjevu. Isplata se vrši direktno poslodavcu, po završenoj obuci i dostavljenoj dokumentaciji kojom se pravdaju troškovi obuke.

Dužina trajanje obuke je maksimalno četiri (4) mjeseca i može se realizovati: kod poslodavca po internom programu, u ustanovama odnosno centrima za obuku ili drugim organizacijama koje su registrovane za ovu vrstu djelatnosti, te kombinovano.

Poslodavci su dužni osigurati polaznike za slučaj povrede na radu i profesionalnog oboljenja u skladu sa važećim propisima.

Za vrijeme trajanja obuke nezaposlena osoba i dalje ostaje prijavljena na evidenciji Službe. Sa poslodavcem se neće zaključiti ili će se raskinuti ugovor o sufinansiranju obuke u

slučaju da Služba/Zavod utvrdi namjeru zloupotrebe ciljeva i drugih odredbi ovog Programa. Priprema za realizaciju Programa, Javni poziv i ostale pojedinosti definisane su Programom.

Projekat sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja djece šhida/poginulih branitelja 2023

Cilj Projekta je zapošljavanje i samozapošljavanje djece šhida/poginulih branitelja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih Službe dan prije zaključivanja ugovora o radu, bez obzira na stepen obrazovanja i starosnu dob.

Za realizaciju Projekta predviđena su sredstva u iznosu od 200.000 KM, od čega 100.000 KM osigurava Vlada ZDK putem Ministarstva za boračka pitanja, a 100.000 KM Federalni zavod za zapošljavanje.

Projektom je predviđeno sufinansiranje zapošljavanja dijela troškova obaveznih doprinosa i dijela neto plaće u iznosu ne manjem od 700 KM mjesečno po osobi za srednju (SSS) i nižu stručnu spremu, te iznos ne manjem od 900 KM mjesečno po osobi sa VSS do dvanaest (12) mjeseci.

Nezaposlene osobe iz ciljne skupine sa kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo, ostvaruju pravo na poticajna sredstva u iznosu ne manjem od 900,00 KM mjesečno na period do dvanaest (12) mjeseci, a ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i neku drugu osobu sa evidencije nezaposlenih Službe iz ciljne skupine, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva dijela neto plaće u iznosu od ne manjem od 700 KM po osobi za srednju i nižu stručnu spremu, te iznosu ne manjem od 900,00 KM mjesečno po osobi sa VSS u trajanju do šest (6) mjeseci. Javni poziv je objavljen 01.09.2023. godine i bio je otvoren do utroška sredstava.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovanog Projekta.

Program sufinansiranja obrazovanja odraslih za potrebe tržišta rada ZDK u 2023. godini - projekt "Aktivne mjere zapošljavanja u ZDK 2023"

U periodu od 15.05.2023. do 31.12.2023. godine, Privredna komora Zeničko-dobojskog kantona implemetira program sufinansiranja obrazovanja odraslih za potrebe tržišta rada ZDK u 2023. godini - projekt "Aktivne mjere zapošljavanja u ZDK za 2023. godinu", sufinansiran od strane Federalnog zavoda za zapošljavanje, Vlade Zeničko-dobojskog kantona, putem Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, te Privredne komore Zeničko-dobojskog kantona Zenica.

Ciljna grupa su osobe prijavljene na evidenciju nezaposlenih Službe za zapošljavanje ZDK - najmanje njih 35, bez obzira na stepen obrazovanja i starosnu dob, pri čemu se ipak fokus stavlja na mlade, do 35 godina starosti, kao i nezaposlene žene, u cilju stvaranja uslova za njihovo zapošljavanje i smanjenje odlaska radne snage iz BiH. Projektnim aktivnostima se realizuje teorijska i praktična obuka i zapošljavanje 35 nezaposlenih osoba, koje se nalaze na evidenciji Službe za zapošljavanje ZDK.

Teorijska obuka nezaposlenih osoba se ostvaruje u partnerskim školama, a praktična obuka, kao i zapošljavanje polaznika obuke u partnerskim kompanijama.

Implementacijom projekta "Aktivne mjere zapošljavanja u Zeničko-dobojskom kantonu za 2023. godinu", ostvareni su planirani rezultati.

Ukupno 35 nezaposlenih osoba je uspješno okončalo teorijsku i praktičnu obuku i to: 11 zavarivača, 13 CNC operatera, 6 obradivača plastike i 5 šivača, te ostvarilo zaposlenje u partnerskim kompanijama sa područja ZDK.

Za realizaciju Projekta osigurana su sredstva u ukupnom iznosu od 99.000,00 KM, od čega 35.000,00 KM Federalni zavod za zapošljavanje, 55.000,00 KM Vlada ZDK putem Ministarstva za rad i socijalnu politiku i izbjeglice ZDK i 9.000,00 KM Privredna komora ZDK Zenica. U tabeli dole nalazi se pregled realizovanog Projekta.

Pregled realizovanih programa/mjera sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja od 01.01.2023. do 31.10.2023. godine

	NAZIV PROGRAMA/MJERE	UTROŠENO SREDSTAVA (u KM)	BROJ ZAPOSLENIH OSOBA
PROGRAM SUFINANSIRANJA ZAPOSŁJAVANJA 2023	Zapošljavanje pripravnika 2023	281.760,00	42
	Mladi sa iskustvom 2023	121.584,00	27
	Zapošljavanje žena 2023	442.500,00	102
	Prilika za sve 2023	1.986,900	345
	Zapošljavanje demobiliziranih branilaca/branitelja 2023	20.400,00	3
	Periodično/sezonsko zapošljavanje 2023	141.900,00	47
	Nova mogućnost 2023	610.560,00	86
	Javni radovi i pomoć potrebnima 2023	46.620,00	8
	Tražim poslodavca 2023	894.960,00	143
	Služba u saradnji sa poslodavcima 2023	3.127.080,00	490
	Posao za sve 2023-2024	435.774,00	64
	Projekat Aktivne mjere zapošljavanja u ZDK 2023		35
PROGRAM START UP 2023	Poduzetništvo za mlade 2023	348.420,00	50
	Poduzetništvo za žene 2023	336.360,00	55
	Poduzetništvo za sve 2023	793.944,00	126
	Poduzetništvo za demobilisane borce 2023	48.120,00	7
	Druga prilika 2023	570.480,00	82
	Projekt sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja djece šehida/poginulih branitelja 2023	200.000,00	20
	UKUPNO	8.422.448,90	1.732

**Pregled realizovanih programa/mjera sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja
u 2022. godini**

	NAZIV PROGRAMA/MJERE	UTROŠENO SREDSTAVA (u KM)	BROJ ZAPOSLENIH OSOBA
PROGRAM SUFINANSIRANJA ZAPOŠLJAVANJA 2022	Zapošljavanje pripravnika 2022	136.076,98	66
	Mladi sa iskustvom 2022	95.262,66	58
	Zapošljavanje žena 2022	630.900,00	158
	Prilika za sve 2022	1.135.522,68	316
	Zapošljavanje demobiliziranih branilaca/branitelja 2022	9.945,00	2
	Periodično/sezonsko zapošljavanje 2022	204.600,00	77
	Nova mogućnost 2022	366.018,00	82
	Javni radovi i pomoć potrebnima 2022	23.232,00	4
	Tražim poslodavca 2022	1.441.200,00	250
	Služba u saradnji sa poslodavcima 2022	1.544.400,00	273
	PROGRAMI START UP 2022	Poduzetništvo za mlade 2022	452.148,00 KM
Poduzetništvo za žene 2022		465.660,00 KM	77
Poduzetništvo za sve 2022		683.196,00	133
Poduzetništvo za demobilisane borce 2022		84.180,00 KM	14
Druga prilika 2022		549.060,00	89
Program sufinansiranja samozapošljavanja u oblasti poljoprivrede 2022		75.240,00	9
OSTALI PROGRAMI	Program sufinansiranja zapošljavanja u oblasti poljoprivrede 2022	423.840,00	74
	Program sufinansiranja zapošljavanja odgovarajućeg stručnog kadra za djecu sa poteškoćama u razvoju u osnovnom i srednjem obrazovanju u redovnoj nastavi u FBiH 2022	159.621,28	29
	Program „Obuka i rad 2022“	85.255,00	36
	Program sufinansiranja zajedničkih projekata sa drugim organizacijama i institucijama za 2022. godinu	309.200,00	92
	Projekt sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja djece šehida i poginulih boraca 2022	192.000,00	23
	Program sufinansiranja samozapošljavanja START-UP 2022	171.000,00	25
	Projekat „Aktivne mjere zapošljavanja u ZDK 2022“	58.000,00	35
	Program sufinansiranja zapošljavanja saradnika/asistenata na organizacionim jedinicama Univerziteta 2022-2023	168.000,00	14
	UKUPNO	9.463.557,60	2.006

Pregled realizovanih programa/mjera sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja u 2021. godini

	NAZIV PROGRAMA/MJERE	UTROŠENO SREDSTAVA (u KM)	BROJ ZAPOSLENIH OSOBA
PROGRAM SUFINANSIRANJA ZAPOŠLJAVANJA 2021	Tvoja prilika 2021 (<i>Prvo radno iskustvo za mlade nezaposlene osobe dobi do 30 g., i nezaposlene osobe sa radnim iskustvom/stažom dobi do 35 g.</i>)	126.108,00	30
	Zapošljavanje žena 2021	382.410,00	98
	Prilika za sve 2021	1.245.613,00	328
	Doprinos 500 - 2021	0	0
	Zapošljavanje demobiliziranih branilaca/branitelja 2021	8.100,00	2
	Periodično/sezonsko zapošljavanje 2021	140.202,40	63
	Nova prilika 2021	153.648,00	35
	Javni radovi i pomoć potrebnima 2021	13.064,00	4
	Tražim poslodavca 2021	801.900,00	148
	Služba u saradnji sa poslodavcima 2021	1.098.090,00	184
	PROGRAM START UP 2021	Poduzetništvo za mlade 2021	368.088,00
Poduzetništvo za žene 2021		269.622,00	50
Poduzetništvo za sve 2021		625.206,00	124
Poduzetništvo za demobilisane borce 2021		61.260,00	12
Druga prilika 2021		274.536,00	49
	Program sufinansiranja zapošljavanja odgovarajućeg stručnog kadra za djecu sa poteškoćama u razvoju u osnovnom i srednjem obrazovanju u redovnoj nastavi u FBiH 2021	159.602,18	29
	Projekt sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja djece šehida/poginulih branitelja 2021	168.000,00	19
	Program „Obuka i rad“ 2021	105.424,80	26
	Program sufinansiranja zajedničkih projekata sa drugim organizacijama i institucijama za 2021. godinu	209.100,00	38
	Program sufinansiranja zapošljavanja Roma 2021	136.000,00	16
	Program sufinansiranja zapošljavanja djece šehida i poginulih boraca 2021	200.000,00	22
	UKUPNO	6.392.326,38	1.336

2021

Pasivne mjere (2021., 2022. i do 31.10.2023.)

Aktivnosti Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona iz oblasti pasivnih mjera, konkretno materijalno-socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba bile su usmjerene na dosljednu primjenu zakona koji tretiraju ovu oblast pri rješavanju zahtjeva za ostvarivanje prava na novčanu naknadu, prava na uplatu doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje, kao i prava na zdravstveno osiguranje.

Nezaposlene osobe prijavljene na evidenciju Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona, ostvaruju svoju materijalnu i socijalnu sigurnost za vrijeme nezaposlenosti na osnovu i pod uslovima utvrđenim Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Pravilnikom o materijalnoj i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i drugim propisima koji utvrđuju prava nezaposlenih osoba.

Pravo na novčanu naknadu za slučaj nezaposlenosti

Nezaposlena osoba ostvaruje pravo na novčanu naknadu u Službi za zapošljavanje prema mjestu prebivališta.

Pravo na novčanu naknadu stiče nezaposlena osoba ako se prijavi kod nadležnog biroa i podnese zahtjev u roku od 30 dana od dana prestanka radnog odnosa, odnosno od dana odjave obrta ili djelatnosti.

Pravo na novčanu naknadu stiče nezaposlena osoba koja u trenutku prestanka radnog odnosa ima najmanje 8 mjeseci neprekidnog rada ili osam mjeseci sa prekidima u posljednih 18 mjeseci, pri čemu se vrijeme provedeno na radu smatra vrijeme obaveznog osiguranja prema propisima koji regulišu sistem poreza i obaveznih doprinosa;

Pravo na novčanu naknadu stiče nezaposlena osoba ako nije svjesno doprinijela prestanku radnog odnosa ili kada se utvrdi da nije dobrovoljno napustila posao bez opravdanog razloga, te pod uslovom da su uplaćeni doprinosi za osiguranje u slučaju nezaposlenosti.

Pregled korisnika prava na novčanu naknadu po godinama:

Period	Broj korisnika	Ukupno plaćeno
2021. godina	9.990	10.657.677 KM
2022. godina	9.156	10.320.745 KM
I-IX 2023. godine	6.201	8.539.793 KM

Napomena: razlog zbog kojeg je naveden broj korisnika i uplaćen iznos zaključno sa 30.09.2023. godine jeste taj što novčana naknada u trenutku sačinjavanja ove informacije nije isplaćena za 10. mjesec 2023. godine, jer se ista isplaćuje krajem mjeseca za prethodni mjesec.

Pravo na uplatu doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje nezaposlenih osoba

Odredbom člana 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba propisano je: "Penzijsko i invalidsko osiguranje osigurava se nezaposlenoj osobi kojoj nedostaju tri godine penzijskog staža do sticanja uvjeta za starosnu penziju, u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju".

Služba za zapošljavanje u skladu sa važećim propisima Zakona o PIO-u i u vezi sa čl 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba vrši uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje:

- nezaposlenim osobama uredno prijavljenim na evidenciju Službe, a koje su prethodno u nadležnom općinskom birou rada podnijele zahtjev za dokup staža, s tim da je isti podnesen prije navršenih 65. godina starosti,

- uplata doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje vrši se do tri godine, a u skladu sa važećim odredbama Zakona PIO-u, odnosno osobe koje podnose zahtjev za dokup staža treba da sa uplatom doprinosa za PIO-e ispune uvjete za penzionisanje, odnosno trebalo bi da u trenutku podnošenja zahtjeva ili u toku samog postupka već posjeduju riješeno pitanje uplate doprinosa za pio/mio.

Dokup staža moguć je za onu kategoriju nezaposlenih osoba koje već imaju „čist“ i uvezan staž, podrazumijevajući da bi po okončanju postupka dokupa staža i uplatom doprinosa za PIO od strane Službe mogle podnijeti zahtjev za penzionisanje, tj. nakon uplate doprinosa ispunile uslove za starosnu penziju.

Uplata doprinosa za PIO-e moguća je za slijedeće kategorije starosnih penzija:

Odredba člana 144. Zakona o PIO-u propisuje: Osiguranik ima pravo na starosnu penziju i kada navršši 40 godina penzijskog staža i najmanje 62 godine života, odnosno 58 godina starosti i 40 godina penzijskog staža.

Odredba člana 40. Zakona o PIO-u propisuje: Pravo na starosnu penziju ima osiguranik kada navršši 65 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja, odnosno najmanje 20 godina penzijskog staža ili kada navršši 40 godina staža osiguranja bez obzira na godine života.

Odredba člana 143. stav (f) Zakona o PIO-u propisuje: Osiguranik (žena) ima pravo na starosnu penziju kada navršši najmanje u (2023 godini): 58 godina života i 33 godine staža osiguranja.

Odredba člana 142. stav (f) Zakona o PIO-u propisuje: Osiguranik (muškarac) ima pravo na starosnu penziju kada navršši najmanje u (2023 godini): 63 godine života i 38 godina staža osiguranja.

Pregled korisnika prava na uplatu doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje - dokupa staža po godinama:

Period	Broj korisnika	Prosječan iznos po osobi	Ukupno plaćeno
2021. godina	113	2.173,20 KM	245.571 KM
2022. godina	131	2.237,76 KM	293.146 KM
I-X 2023. godine	99	2.617,05 KM	259.088 KM

Pravo na zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba

Pravo na zdravstveno osiguranje nezaposlene osobe ostvaruju na osnovu člana 31. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, a u skladu sa članom 19. tačka 12., 13. i 14. Zakona o zdravstvenom osiguranju, kojim je utvrđeno, odnosno propisano pod kojim uslovima nezaposlena osoba prijavljena na evidenciju nezaposlenih ima obavezno zdravstveno osiguranje.

Pregled korisnika prava na zdravstveno osiguranje po godinama:

Period	Prosječan broj korisnika	Ukupno plaćeno
2021. godina	44.581	4.086.166 KM
2022. godina	42.691	4.325.177 KM
I-X 2023. godine	43.164	4.128.261 KM

Istraživanje tržišta rada

Istraživanje tržišta rada u Federaciji BiH provodi se kao zajednička aktivnost Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje u cilju dobijanja kvantitativnih i kvalitativnih podataka neophodnih za pružanje adekvatnih informacija o kretanjima na tržištu rada.

U skladu sa članom 8. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba („Službene novine Federacije BiH“, br. 41/01, 22/05 i 9/08), Federalni zavod za zapošljavanje daje instrukciju kantonalnim službama za zapošljavanje za periodično ocjenjivanje tržišta rada tj. provođenje istraživanja tržišta rada.

Pripreme za provođenje istraživanja tržišta rada izvršene su u drugom kvartalu 2023. godine, kroz pripremu metodologije i koncepta provođenja ove aktivnosti.

Istraživanje tržišta rada će biti bazirano na administrativnim podacima iz relevantnih izvora (podaci iz evidencija službi za zapošljavanje, Federalnog zavoda za statistiku, Porezne uprave Federacije BiH i dr.) i podacima prikupljenim putem anketiranja poslodavaca.

U okviru anketiranja poslodavaca cilj je da se prikupe informacije o poslovanju i promjenama u zaposlenosti tokom 2023. godine, te iskazanim procjenama poslovanja, potrebama za zapošljavanjem novih ili otpuštanjem postojećih radnika u 2024. godini, kao i njihovoj strukturi po zanimanjima, kvalifikacijama, stručnoj spremi i vještinama. Također, cilj je da se prikupe i drugi relevantni podaci potrebni za sagledavanje kretanja na tržištu rada: način traženja novih radnika, mogućnosti organizovanja stručne obuke za nezaposlene osobe i praktične nastave za učenike i student u okviru poslovnih subjekata, kao i ocjena kvaliteta usluga javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH iz perspektive poslodavaca.

Kontakt s poslodavcima kroz anketiranje potrebno je iskoristiti i za efikasno pružanje usluga prema poslodavcima naročito u smislu adekvatnog posredovanja u zapošljavanju i upoznavanja s mogućnostima korištenja poticajnih mjera obuke i zapošljavanja.

U skladu s utvrđenom metodologijom, anketiranje poslodavaca u sklopu ocjenjivanja - istraživanja tržišta rada 2023/2024 će se obaviti, uz primjenu ankete i elektronskog upitnika, u prethodnom periodu utvrđenog i usaglašenog sa službama za zapošljavanje u Federaciji BiH.

Anketiranje će se obaviti u oktobru i novembru 2023. godine, od strane biroa rada Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona, kroz posjete poslodavcima registrovanim u Federaciji BiH iz stratificiranog uzorka poslodavaca: sa pet i više zaposlenih iz svih djelatnosti (osim iz djelatnosti: poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo, javna uprava i odbrana, obrazovanje, zdravstvo i socijalna zaštita).

Do sada je anketiranjem obuhvaćeno 159 poslodavaca, a izvještaj o rezultatima istraživanja tržišta rada 2023./2024., kao svojevrsna analiza kretanja potreba na tržištu rada u Federaciji BiH, će biti izraden do kraja 2023. godine.

Sajam zapošljavanja

Planom rada Službe za 2023. godinu održavanje Sajma zapošljavanja nije planirano jer se naglasak stavljao više na istraživanju tržišta rada kroz direktne posjete poslodavcima. Provođenjem istraživanja tržišta rada Služba za zapošljavanje putem svojih općinskih biroa rada ostvaruje neposrednu saradnju sa poslodavcima čime jača svoju primarnu funkciju posredovanja u zapošljavanju i prikuplja važne podatke neophodne za unapređenje svojih usluga.

Evidencija i informacije o volonterskom radu, odnosno stručnom osposobljavanju bez zasnivanja radnog odnosa

U skladu sa članom 34. Zakona o radu FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 26/16 , 89/18 i 44/22) propisano je da ako je stručni ispit ili radno iskustvo utvrđeno Zakonom ili Pravilnikom o radu uslov za obavljanje poslova određenog zanimanja, poslodavac može lice koje je završilo školovanje za takvo zanimanje primiti na stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa.

Vrijeme stručnog osposobljavanja računa se u pripravnički staž i radno iskustvo utvrđeno kao uvjet za rad u određenom zanimanju i može trajati najduže onoliko vremena koliko traje pripravnički staž. Lice na stručnom osposobljavanju ima pravo na zdravstveno osiguranje kako je to utvrđeno propisima za nezaposlena lica, a prava po osnovu osiguranja za slučaj povrede na radu i profesionalnog oboljenja osigurava poslodavac u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Odlukom o visini doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za lica osigurana u određenim okolnostima („Službenim novinama FBiH“, broj: 26/14), obaveza uplate doprinosa za obavljanje poslova bez zasnivanja radnog odnosa volonterski rad iznosi 30,00 KM po osobi i uplaćuje se fondu PIO/MIO.

U periodu od 01.01.2023. do 31.10.2023. godine, putem biroa rada, Služba je zaprimila i obradila od strane poslodavaca 212 ugovora o stručnom osposobljavanju za 383 nezaposlenih lica koji su ispunjavali Zakonom propisane uslove.

Važno je napomenuti da ima i poslodavaca koji su angažovali nezaposlena lica na stručno osposobljavanje, a nisu ispunjavali uslove u skladu sa Zakonom o radu o čemu su blagovremeno obaviješteni od strane Službe.

Posredovanje u zapošljavanju

Posredovanje u zapošljavanju predstavlja poduzimanje mjera i aktivnosti kojima se uspostavlja kontakt između nezaposlene osobe i poslodavca sa ciljem zaposlenja nezaposlene osobe, kao i kontakt između poslodavca i zaposlene osobe koja traži promjenu zaposlenja.

Služba, odnosno biro rada na osnovu zahtjeva poslodavca (prijava potreba za radnicima obrazac E-4), vrše posredovanje u zapošljavanju, tako što animiraju nezaposlene osobe koje ispunjavaju uslove iz zahtjeva poslodavca i upućuju ih poslodavcu na razgovor.

sa poslodavcima kako bi pružili informacije poslodavcima o uslugama posredovanja u zapošljavanju, mjerama aktivne politike zapošljavanja pomoć u rješavanju statusnih pitanja radnika i druga pitanja od interesa za poslodavce, a iz okvira nadležnosti Službe.

U periodu od 01.01.2023. do 31.10.2023. godine poslodavci su češće koristili usluge posredovanja u zapošljavanju u odnosu na isti period prošle godine. Naime, u periodu od 01.01.2022. do 31.10.2022. godine posredovanjem Službe/biroa je zaposleno 2.758 osoba, dok je u istom periodu ove godine zaposleno 3.671 osoba što je više za 913 osoba.

Možemo konstatovati da je intenziviranje saradnje sa poslodavcima i veći kvalitet usluga koje biro rada pružaju u postupku posredovanja, rezultiralo kvalitetnijim odnosom poslodavaca po pitanju razmjene informacija i pored činjenice da poslodavci nemaju zakonsku obavezu da dostavljaju izvještaj o zapošljavanju, tako biro rada nemaju potpunu informaciju o ishodu posredovanja u zapošljavanju.

Medutim, još je prisutna pojava da saznanja o zaposlenju putem posredovanja biroa rada steknu tek kada se novozaposlena osoba treba odjaviti sa evidencije zbog zaposlenja.

PS.

Mimo posredovanja u zapošljavanju bezposlene osobe se o slobodnim radnim mjestim informišu i putem web portala Službe, kao i putem oglasnih ploča u biroima, gdje se dnevno postavljaju oglasi objavljeni u dnevnoj štampi i oglasu koji su dostavljeni direktno Službi.

Posjete poslodavcima

U 2023. godini, pored ostalih aktivnosti, nastavljena je saradnja sa poslodavcima kroz posjete poslodavcima od strane općinskih biroa rada Službe.

Obilasci poslodavaca imaju za cilj da se Služba upozna sa kadrovskim i kvalifikacionim potrebama poslodavaca, organizacijom i mogućnostima novog zapošljavanje kroz pružanje usluga posredovanja u zapošljavanju.

Biroi rada istovremeno upoznaju poslodavce sa uslugama koje poslodavci mogu koristiti putem aktivne politike zapošljavanje (APZ) učešća u programima/mjerama sufinansiranja zapošljavanja posebno sa poslodavcima koji nisu koristili poticajna sredstva, kao i praćenja izvršavanja ugovorenih obaveza (monitoringa) sa poslodavcima sa kojima su zaključeni ugovori o sufinansiranju zapošljavanja.

Prilikom monitoringa obavlja se razgovor sa ovlaštenim licem poslodavca - korisnika programa, kao i sa radnicima zaposlenim po programima poticaja.

Takoder, saradnja sa poslodavcima i pružanje usluga po pitanju korištenja mjera APZ, te određen vid monitoringa koje biroi rada obavljaju kroz telefonske kontakte ili pri susretu sa poslodavcima u prostorijama biroa rada, imali su veoma pozitivan efekat i doveli do uspješne realizacije ugovora o sufinansiranju zapošljavanja kako iz 2022., tako i ugovora zaključenih u tekućoj godini, ali i veliki broj prijave na javne pozive u 2023. godini.

U periodu od 01.01.2023. do 31.10.2023. godine biroi rada su u okviru svojih redovnih aktivnosti izvršili 629 posjeta poslodavcima.

Profesionalna orijentacija i informisanja

I u ovoj godini u periodu od marta do maja 2023. godine Služba je realizovala redovne aktivnosti profesionalne orijentacije/informisanja učenika završnih razreda u saradnji sa Ministarstvom za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, direktorima i pedagozima osnovnih i srednjih škola.

Cilj ove vrste saradnje sa obrazovnim institucijama je da učenici direktno dobiju određena saznanja o potrebama tržišta rada, o stanju na evidencijama nezaposlenih ali i o važnosti adekvatnog izbora zanimanja odnosno nastavka školovanja učenika maturanata. Također se ovom prilikom upoznaju sa obavezama i pravima nezaposlenih osoba kao i uslugama koje mogu dobiti od biroa rada.

Aktivnosti profesionalne orijentacije/informisanja realizuju se i na način dostavljanja podataka o stanju na evidenciji nezaposlenih Ministarstvu za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, radi upisne kvote za narednu školsku godinu.

Sve navedene aktivnosti planiramo nastaviti i intenzivirati i u narednoj godini kako bi što veći broj relevantnih aktera bio uključen u veoma važne procese - odabir adekvatnog zanimanja i prelazak iz svijeta obrazovanja u svijet rada.

Pregled aktivnosti koje su provedene u općinskim biroima rada o realizovanom profesionalnom informisanju učenika završnih razreda u osnovnim i srednjim školama u ZDK:

BIRO RADA	Osnovne škole	Srednje škole	Ukupan broj odjeljenja u osnovnim školama	Ukupan broj učenika u osnovnim školama	Ukupan broj odjeljenja u srednjim školama	Ukupan broj učenika u srednjim školama
Breza	2	2	7	145	5	112
Doboj-jug	1	0	2	40	0	0
Kakanj	9	2	19	391	13	264
Maglaj	3	2	10	296	7	136
Olovo	3	1	4	80	4	85
Tešanj	9	3	24	546	24	454
Usora	1	1	4	47	4	48
Vareš	2	1	4	64	3	30
Visoko	6	4	21	454	15	377
Zavidovići	6	3	17	374	14	285
Zenica	18	11	55	1102	51	1004
Žepče	4	4	20	305	22	301
UKUPNO:	64	34	187	3844	162	3096

Jednodnevni info seminari, dvodnevni motivacijski seminari (pisanje biografije i razgovor sa poslodavcem)

Ovo područje aktivnosti obuhvata razmjenu informacija o stanju na tržištu rada, primjeni aktuelnih propisa o zapošljavanju, programima za poticanje, odnosno povećanje mogućnosti zapošljavanja, i podizanje kvaliteta stručnih usluga u posredovanju. Informisanje je podjednako važno za sve subjekte uključene u proces zapošljavanja, što podrazumijeva nezaposlenu osobu, Službu za zapošljavanje i poslodavce.

Nastojeći da se zadovolje savremeni aspekt i rada, a s druge strane uzimajući u obzir objektivne uslove rada u pojedinim općinskim biroima rada na području ZDK, savjetodavci primjenjuju metodologiju jednodневnih info i dvodневnih motivacionih seminara sa svim zainteresovanim nezaposlenim osobama.

Jednodnevni info seminari, dvodnevni motivacijski seminari (pisanje biografije i razgovor sa poslodavcem)

Biroi rada	2023. godine							Ukupno
	VSS	VŠS	SSS	VKV	KV	PKV	NKV	
Breza	25	0	86	0	39	0	13	163
Doboj-Jug	22	0	75	0	103	1	38	239
Kakanj	39	6	65	5	138	2	90	345
Maglaj	0	0	20	0	19	0	1	40
Olovo	0	0	0	0	0	0	0	0
Tešanj	88	0	327	0	331	1	81	828
Usora	2	0	40	0	34	0	30	106
Vareš	4	21	90	0	63	0	36	214
Visoko	119	0	318	14	376	1	145	973
Zavidovići	29	0	119	0	152	0	46	346
Zenica	151	0	327	2	205	0	83	768
Žepče	27	4	125	0	148	1	44	349
Ukupno	506	31	1592	21	1608	6	607	4371

Reforme i strategije u oblasti rada i zapošljavanja

U toku 2023. godine, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice je dalo mišljenje na niz zakonskih i podzakonskih akata koji su upućeni na Skupštini Zeničko-dobojskog kantona od strane nadležnog Federalnog ministarstva rada i socijalne politike. Između ostalog, radi se o Izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i materijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Zakona o zapošljavanju stranaca, mišljenja na Prijedlog za izmjenju i dopunu Sporazuma između Vijeća ministara BiH i Vlade Republike Slovenije o zapošljavanju državljana BiH u Republici Sloveniji, Mišljenje na Nacrt Strategije zapošljavanja FBiH za period 2023-2030. godina.

U 2023. godini je, po preporuci Ureda za reviziju, urađena nova Uredba o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u Zeničko-dobojskom kantonu, kao i njene dopune, te se time stvorila pretpostavka za transparentan i efikasan prijem u radni odnos u reguliranim, odnosno javnim ustanovama na području kantona. Zatim, u završnoj fazi je i izrada Zakona o mirnom rješavanju sporova Zeničko-dobojskog kantona kojim će se u zakonske okvire staviti i postupak mirenja između poslodavaca i sindikata. Uporedo, kontinuirano se održavaju sjednice ekonomsko-socijalnog vijeća ZDK gdje se razmatraju sve bitnije teme vezane za tržište rada i privredu u cjelini, gdje svi socijalni partneri daju svoj doprinos u kreiranju povoljnog radnog i privrednog ambijenta Kantona.

Također, Zeničko-dobojski kanton je učestvovao u izradi Akcionog plana za provedbu Garancije za mlade mlade (GZM) koja garantira podršku i pomoć u trenutku izlaska iz obrazovanja ili prilikom gubitka posla, da bi se što brže ponovno uključio u obrazovanje ili pronašao kvalitetno radno mjesto. NEET grupa (odnosno ciljane skupina) su mladi u starosnoj skupini 15-30 godina, te im se kroz ovaj program stvara pretpostavka pronalaska zaposlenja ili dodatnog osposobljavanja kroz prekvalifikacije, dokvalifikacije i doškoloavanje i pripravništvo (obavljanje prakse kod poslodavaca za vrijeme školovanja ili stručno osposobljavanje - ovdje pripravništvo ne podrazumijeva zasnivanje radnog odnosa) u roku od 4 mjeseca od dana ulaska u Garanciju.

Uspješno provedena Garancija za mlade je preduslov za korištenje sredstava iz IPA II fondova u oblasti zapošljavanja i socijalne politike te obrazovanja.

Federacija Bosne i Hercegovine je trenutno u fazi pripreme, te se prva faza koja se odnosi na izradu Plana provedbe Garancije za mlade, dok su Republika Srpska i Distrikt Brčko prvu fazu već završili, dok je FBiH u početnoj fazi gdje su se kao pilot općine/gradovi odredili Visoko iz ZDK i Čitluk iz HNK, na osnovu čega se formirala Ekspertna grupa relevantnih učesnika iz oba kantona, te Federalnog ministarstva rada i socijalne politike kao koordinatora cijelog procesa. Ispred Zeničko-dobojskog kantona učešće su uzeli Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport i Pedagoški zavod, te Ju Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona i Privredna komora.

Na sastancima za izradu plana učesnici su raspravljali o predloženim politikama relevantnim za Garanciju za mlade, a koje se odnose na:

- evaluaciju trenutnih zakonskih okvira u oblasti zapošljavanja i obrazovanja,
- postojećih programa sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja,
- obrazovne politike usklađivanja sa potrebama tržišta rada,
- sistem obrazovanja odraslih osoba,
- načina provedbe i sistemskih rješenja dokvalifikacija i prekvalifikacija,
- pri načina praćenja i evaluacija započetih/završenih projekata (i iz oblasti zapošljavanja i iz oblasti obrazovanja),
- karijerno vođenje - od predškolskog uzrasta do završetka formalnog obrazovanja,
- otkrivanje poveznica sa politikama EU kao i slabosti u odnosu na izvršavanje preuzete obaveze.

Prema svemu o čemu se raspravljalo, Zeničko-dobojski kanton za sada ima visok stepen uskladenosti sa politikama EU, te posjeduje adekvatan pravni okvir kojem su potrebne minimalne izmjene a koje se prevashodno odnose na usklađivanje sa Federalnim zakonima i strateškim dokumentima iz oblasti zapošljavanja (po njihovom usvajanju na Federalnom nivou), dok su programi koji se provode na nivou kantona u skladu sa zahtjevima EU pri čemu je u fokusu zapošljavanje mladih osoba.

Garancija za mlade će se provoditi **u više faza:**

- **Izrada Plana provedbe GZM** – ova faza je započeta i rok za završetak je kraj 2023. godine
- **Mapiranje** – reforme i inicijative za povećanje baze informacija o mladima iz NEET kategorije i uzrocima neaktivnosti
- **Rana intervencija** – reforme i inicijative iz oblasti obrazovanja (rano obrazovanje, srednje-stručno obrazovanje, tercijarno obrazovanje i obrazovanje odraslih) -
- **Dosezanje** – reforme i inicijative usmjerene na mlade iz NEET kategorije koji nisu registrovani na evidenciji nezaposlenih i nisu u sistemu obrazovanja, te na mlade nezaposlene osobe koji su registrovani ali spadaju u kategoriju pasivnih i teško zapošljivih nezaposlenih osoba – u ovoj fazi najveću ulogu će preuzeti organizacije mladih i organizacije civilnog društva u smislu pronalaska osoba iz NEET kategorije, te promocije GZM
- **Priprema i pružanje usluga u GZM** – reforme zakonodavnog okvira, organizacijske promjene unutar zavoda za zapošljavanje, usluge pripreme za mlade iz NEET kategorije – ova faza se provodi od početka do kraja procesa uvođenja GZM
- **Monitoring i provedbeni aranžmani** – u ovoj fazi će se vršiti evaluacija samog procesa, a potom objedinjavanje podataka na nivou čitave BiH, a potom će se predstaviti pred institucijama EU, gdje će se ocijeniti cjelokupan proces i donijeti odluka da li smo spremni koristiti sredstva EU u sklopu IPA II projekata.

Uloga ministarstava u sklopu Vlade ZDK koja su uključena u GZM jeste koordinacija i podrška Službi za zapošljavanje (koja je implementator programa) u smislu osiguranja zakonskog okvira (kroz usvajanje novih zakonskih i podzakonskih akata i izmjene i dopune postojećih), podrška reformi Službe i biroa rada kroz davanje saglasnosti na Izmjene Pravilnika o radu i usvajanja Finansijskih planova Službe, budući da će se već u fazi pilotiranja morati osigurati dodatna radna snaga jer će se evidencija i usmjeravanje NEET kategorije voditi paralelno sa postojećim evidencijama, potrebno je raditi i na osnaživanju partnerstava sa poslodavcima, nevladinim organizacijama i obrazovnim ustanovama.

U pripremnim fazama GZM vlada ZDK neće morati izdvajati finansijska sredstva budući da je EU obavezala sredstva iz svojih fondova, dok će u fazi pružanja usluga i monitoringa sva sredstva koja Vlada izdvoji kroz svoje redovne aktivnosti za zapošljavanje/samozapošljavanje, prekvalifikacije, dokvalifikacije i obrazovanje NEET skupine, biti predmet evaluacije i ulaziti će u ukupnu ocjenu uspješnosti provedbe GZM.

6. ZAKLJUČCI

S ciljem smanjenja broja nezaposlenih osoba, odnosno povećanja broja zaposlenih u Zeničko-dobojskom kantonu potrebno je voditi aktivnosti ne samo na stvaranju ambijenta za nova radna mjesta, nego je potrebno podsticati poslodavce da zadrže nivo postojeće zaposlenosti. Kako bi se ovi ciljevi ostvarili potrebno je:

- Mjerama aktivne politike zapošljavanja i osiguravanjem bezbjednog radnog okruženja spriječiti odlazak mladih u inostranstvo.
- Povećati izdvajanja za programe zapošljavanja na nivou Zeničko-dobojskog kantona za aktivne mjere zapošljavanja i samozapošljavanja posebno za program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva.
- Unaprijediti aktivnosti na provođenju mjera aktivne politike implementacijom projekata zapošljavanja, sufinansiranja projekata zapošljavanja kod poznatog poslodavca, prekvalifikaciju, dokvalifikaciju, stručno osposobljavanje i usavršavanje, obuku i pripremu nezaposlenih za tržište rada.
- Posebno unaprijediti programe samozapošljavanja budući da svaki novi učesnik privrede stvara dodatna radna mjesta.
- Unaprijediti saradnju JU Služba za zapošljavanje i poslodavaca na nivou kantona, s ciljem dobijanja realne slike o potrebama za radnom snagom i kreiranju programa u skladu sa potrebama poslodavaca.
- Povećati ulaganja u poljoprivredu kako bi se stvorili uvjeti da poljoprivredni proizvođači koji imaju zemljišne i druge kapacitete za zasnivanje proizvodnje obezbijede egzistenciju za domaćinstvo, odnosno da se osiguraju kao poljoprivrednici po propisima iz PIO, a što bi kao krajnji cilj trebalo imati brisanje sa evidencije nezaposlenih osoba.
- Poduprijeti legalizovanje kućnih radinosti s ciljem njihovog uključivanja u privredna tržišta i stvaranjem mogućnosti za njihov rast kroz podsticaje.
- Unaprijediti usklađenost programa obrazovnih institucija prema potrebama tržišta rada, uz uvođenje novih obrazovnih zanimanja u škole kao i uvođenje programa cjeloživotnog učenja. Pojačati učešće praktične nastave u srednjim školama i stažiranja uz studiranje. Služba za zapošljavanje, kroz analizu stanja tržišta rada, posredovat će između obrazovnog sektora i potreba na tržišta rada.
- Inicirati reviziju statusa nezaposlenih osoba u smislu angažovanosti u traženju zaposlenja, budući da je veliki broj nezaposlenih na evidenciji zbog prava na zdravstveno osiguranje.

- U skladu sa Zakonom o obrazovanju odraslih Zeničko-dobojskog kantona, kroz rad Vijeća za obrazovanje odraslih, razviti programe za jačanje kvalifikacija i stručno osposobljavanje niskoobrazovane radne snage, s obzirom da je prema statističkim podacima udio NK i PK radnika u ukupnom broju nezaposlenih 32,00%.
- U narednom periodu unaprijediti saradnju sa lokalnim zajednicama i svim drugim nivoima vlasti, te nevladinim sektorom kako bi se zajedničkim projektima zapošljavanja efikasnije iskoristili raspoloživi resursi.
- Mjerama sufinansiranja i davanja posebnih pogodnosti stvoriti ambijent za privlačenje domaćih i stranih investicija s ciljem otvaranja novih radnih mjesta.
- Povećati izdvajanja za podršku zapošljavanju kod malih preduzeća, obrta i srodnih djelatnosti u cilju stvaranja uvjeta za olakšavanje poslovanja istih, budući da čine većinski dio privrednih subjekata na području kantona.
- Uvrstiti djelatnost trgovine pri odobravanju podsticaja od strane Ministarstva za privredu, budući da su isključeni iz svih podsticaja, na svim nivoima vlasti, a značajno doprinose prilikom uplate javnih prihoda.
- Sufinansirati samozapošljavanja mladih nezaposlenih osoba i dodatno ih educirati o osnovama i mogućnostima poduzetništva, organiziranjem javnih tribina, okruglih stolova i sličnih dijaloga. U ove aktivnosti uključiti i nevladin sektor, kao i medije, kako bi se javnost upoznala sa navedenim aktivnostima.
- Unaprijediti sistem vođenja evidencija u Službi za zapošljavanje tako da se pored broja nezaposlenih osoba može dobiti informacija o kompetencijama i vještinama svake nezaposlene osobe s ciljem sveobuhvatnijeg informisanja poslodavaca o raspoloživim resursima.
- Preduzeti aktivnosti kako bi u praksi poslodavci postupali prema odredbama federalnog Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom, odnosno da bi ispoštovali zakonsku obavezu zapošljavanja osoba sa invaliditetom.
- Preduzeti aktivnosti u davanju prednosti pri zapošljavanju teško zapošljivih kategorija kao što su osobe preko 45 godina starosti, osobe koje dolaze iz socijalno ugroženih porodica, štitenici domova za djecu bez roditeljskog staranja i ostalih koji trenutno nemaju prednost zapošljavanja pri istim uvjetima.
- Predlagati idejne projekte koji će omogućiti nova zapošljavanja povezivanjem javnog i privatnog sektora kroz primjenu Zakona o javno-privatnom partnerstvu.
- Povećati svijest o zaštiti iz radnog odnosa za žene u cilju sprečavanja prestanka radnog odnosa zbog trudnoće i porođaja kako bi se zaustavio negativan trend opadanja nataliteta.
- Pojačati aktivnosti inspekcije u cilju suzbijanja rada na crno.

Zenica, januar 2024. godine

Obradivač akta:
Dijana Katkić
Katkić D.

**Ministarstvo za rad,
socijalnu politiku i izbjeglice**
Ministar

Antonio Šimunović

Antonio Šimunović

